

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară 6: *Educație și competențe*

Prioritatea de investiții 10.i: *Reducerea și prevenirea abandonului școlar timpuriu și promovarea accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar de calitate, inclusiv la cursuri de învățare formale, nonformale și informale pentru reintegrarea în educație și formare*

Obiectivul specific 6.4: *Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională*

Obiectivul specific 6.6: *Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli inclusive*

Titlu proiect: *“Acces la programe de educație și formare profesională pentru tinerii și adulții din județul Dolj care au părăsit timpuriu școala (I)”*

Cod SMIS 2014+: 135711

MATERIALE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE
DISCIPLINA
ISTORIE
Modulul M II
ACȚIUNE ȘI DECIZIE UMANĂ ÎN ISTORIE
Total ore: 45(30 TC+15 CDȘ)

Program „A doua șansă” pentru învățământ secundar inferior

versiune finală

A.3.1 Organizarea, monitorizarea și evaluarea programului „A doua șansă” și a stagiilor de pregătire practică de 720 de ore

Nume și Prenume GÎDĂR Alexandru
Expert curriculum ISTORIE

Semnătura expertului

IUNIE 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE
CENTRALIZAREA POLITICĂ A STATELOR ÎN EVUL MEDIU
Nr. ore: 3(2 T.C:+1 C.D.Ș.)

I. CENTRALIZAREA POLITICĂ A STATELOR ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

La sfârșitul mileniului I destinul politic al europenilor se îndreaptă spre crearea statelor centralizate. Un stat centralizat presupune existența unei autorități centrale care să își exercite autoritatea politică asupra tuturor teritoriilor și populației. Procesul de centralizare a durat uneori și câteva secole și a fost favorizat de câțiva factori:

- încheierea etnogenezei, statul medieval cuprinzând, în general, în aceleași granițe, pe cei din aceeași etnie;
- aducerea tuturor nobililor sub autoritatea monarhului/regelui, care impune principiul transferului de putere din tată la fiu: principiul ereditar. Autoritatea regelui era legitimată de originea divină a puterii sale;
- unificarea teritoriilor prin căsătorii, confiscări și cumpărări de pământuri, lupta cu alte state;
- interesul și sprijinul acordat regilor de Biserică, orașenime și unii nobili.

Regatul Franței

În 843, Imperiul Carolingian, care reunise cea mai importantă parte a creștinilor occidentali, a fost împărțit între nepoții lui Carol cel Mare. În partea de vest s-a creat Regatul Franței cu o evoluție neîntreruptă până la Republica Franței din zilele noastre, aproximativ în aceleași granițe. În 987 nobilii au ales pe Hugo Capet ca rege. Acesta a fost încoronat în catedrală din Reims și a primit astfel puterea divină și a impus principiul ereditar al primogeniturii, întemeind o nouă dinastie. Dinastia Capet, prin ramurile sale Bourbon și Orleans, a condus Franța până în secolul al XIX-lea.

În secolele următoare s-a desfășurat un proces de transfer a puterii politice din mâinile nobililor în cele ale regelui. Acest proces reprezintă centralizarea statală și s-a realizat în timpul regilor Filip al II-lea August(1180-1223) și Filip al IV-lea cel Frumos(1285-1314). Ei au mărit domeniul regal, pământurile aflate direct în proprietatea regelui, și au creat instituțiile centrale: **Consiliul regal**, format din sfetnici, un fel de guvern și **Adunarea Stărilor Generale**, compusă din reprezentanții nobililor, clerului și orașenilor, un fel de parlament al zilelor noastre. Pe plan extern, procesul de centralizare s-a realizat prin Războiul de 100 de ani(1337-1453), în urma căruia a fost eliminată autoritatea regilor Angliei asupra teritoriilor franceze.

Aplicații:

- I. Identifică pe harta de mai jos nucleele viitoarelor state medievale.
- II. Cercetează și găsește cauzele divizării imperiului lui Carol cel Mare între nepoții săi.

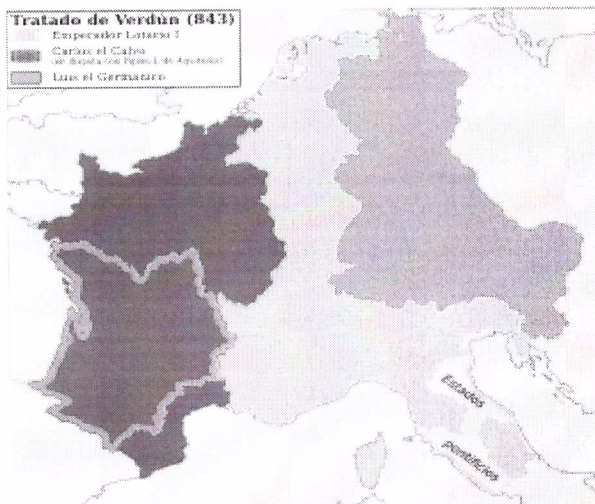

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- III. Într-un document francez din 1270 se spunea: *Regele are putere deplină asupra tuturor supușilor săi și este răspunzător pentru soarta întregului regat.* Explică originea puterii depline a regelui și întinderea responsabilității sale.

Regatul Angliei

Regatele anglo-saxone au fost unificate în secolul al X-lea dar în secolul următor se vor confrunta cu pericolul extern al normanzilor. În 1066 ducele Normandiei, Wilhelm Cuceritorul, învinge pe regele anglo-saxon Harold al II-lea la Hastings și devine rege. Sub stăpânirea normandă Regatul Angliei se consolidează dar trebuie să depășească și conflictele interne între nobilimea anglo-saxonă și cea normandă. În 1215, regele Ioan fără Țară a fost obligat de nobili să accepte **Magna Charta Libertatum**, primul act constituțional din istoria Europei. Documentul garantează drepturile nobililor și stopa abuzurile regelui. În 1265 are naștere primul **Parlament** alcătuit din reprezentanții clerului, nobililor și orașelor. Înfrângerea în Războiul de 100 de ani și lupta pentru putere au declanșat Războiul celor două roze (1455-1485). S-au confruntat două familii: Lancaster, care avea blazon un trandafir roșu, și York, care avea blazon un trandafir alb. În urma unui aranjament matrimonial între cele două familii rege a devenit Henric al VII-lea Tudor (1485-1509). El pune capăt luptelor interne și centralizează puterea politică.

Aplicații:

- IV. Analizați textul de mai jos și răspundeți cerințelor formulate:

Art. 39. Niciun om liber nu va fi reținut sau închis, deposedat de bunurile sale sau exilat, ori prejudiciat în orice fel, nici nu vom întreprinde nimic împotriva sa, cu excepția cazului în care se hotărăște altfel printr-o dreaptă judecată făcută de egali săi potrivit cu legile țării.

Art. 40. Nu vom vinde, nu vom refuza și nu vom întârzia nimănui dreptatea și justiția.

Art. 45. Vom numi judecători, șerifi sau executori judecătorești numai persoane care cunosc legea și care vor s-o apere.

Art. 47. Orice negustor va putea circula liber, fără teamă, pe uscat sau pe apă, în Anglia sau în afara ei.

Magna Charta Libertatum, 1215

- a. Extrage din text drepturile obținute de nobilime.
- b. Care sunt calitățile pe care trebuiau să le îndeplinească magistrații? Sunt valabile acestea și în zilele noastre?
- c. Explică în câteva rânduri prevederile Art. 40.
- d. Identifică în ce fel reglementează documentul libertatea comerțului.
- e. Cine crezi că face parte din categoria *oamenilor liberi*?

Imperiul Romano-German

Prin Tratatul de la Verdun din 843, partea de răsărit a Imperiului Carolingian a devenit regat german. Otto I cel Mare (936-973) se va încorona în 962 împărat roman și va da naștere unei noi structuri politice: Imperiul Romano-German, cunoscut și ca **Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană**. Noul stat se dorea urmașul din Occident al Imperiului Roman și stăpâna statele germane, o mare parte a Italiei și teritorii slave din Răsărit. Spre deosebire de Franța, Imperiul Romano-German nu a reușit să se bucure de coeziune internă și să devină un stat centralizat, rămânând o formă federală alcătuită din peste 350 de regate, principate și ducate. El s-a transformat într-o **monarhie electivă** din secolul al XIV-lea când, prin , principii au primit dreptul să aleagă împăratul. Unul din cei mai importanți împărați a fost Carol Quintul (1519-1556) care a stăpânit teritorii din Spania până la granița cu Imperiul Otoman. Domnia sa a consolidat dinastia de Habsburg care va conduce imperiul până la desființarea sa în 1806.

Aplicații:

- V. Denumirea oficială a statului a fost Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană. Cum se explică această denumire?
- VI. În imagine este împăratul Otto I cel Mare. El este reprezentat cu mai multe obiecte care simbolizează atributele puterii imperiale. Identifică aceste obiecte și ce reprezintă ele în legătură cu denumirea statului.

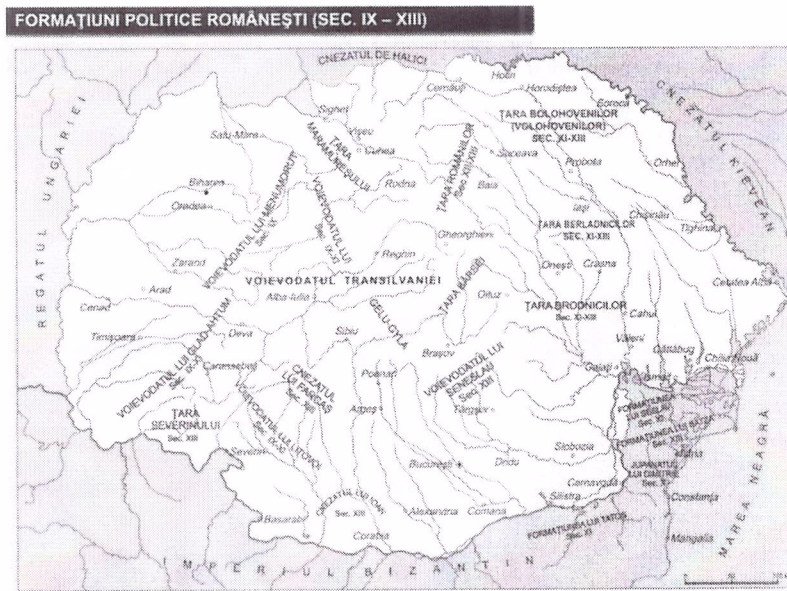

II. FORMAREA STATELOR MEDIEVALE ROMÂNEȘTI

În spațiul românesc procesul de formare a statelor medievale s-a desfășurat în condiții diferite față de Europa Apuseană. Aceste condiții au fost impuse de continuarea migrațiilor până în secolul al XIII și de dependența față de puterile vecine: Regatele Ungariei și Poloniei. Întemeierea statelor medievale românești s-a realizat în secolele XII-XIV având ca fundament formațiunile politice prestatale existente.

Aplicații:

1. Identifică pe harta de mai jos formațiunile prestatale care au stat la baza formării statelor medievale românești.

Transilvania. În zona intracarpatică formațiunile românești menționate în secolele IX-XI au ajuns sub stăpânirea Regatului Ungariei. În 1176 este menționat primul voievod al Transilvaniei, Leustachius. Regalitatea maghiară a colonizat în Transilvania pe secui, pe sași și pe teutoni pentru a-și consolida stăpânirea. Românii vor rămâne tot timpul populația majoritară în acest teritoriu. Voievodatul era parte a Ungariei dar se bucura de o largă autonomie. Voievodul era subordonat regelui Ungariei și avea atribuții administrative, militare și judecătorești. În 1288 s-a creat o adunare a reprezentanților tuturor categoriilor nobiliare, **Congregația Generală a Nobililor**. Românii au fost treptat excluși din cauză că nu erau de religie catolică. Din 1541 Transilvania va fi organizată ca Principat sub suzeranitatea Imperiului Otoman.

Țara Românească. Formațiunile politice de la sud de Carpați au fost menționate în 1241 de *Diploma Cavalerilor Ioaniți*. Între 1290 și 1324 acestea s-au unit într-un singur stat. Tradiția istorică menționează și contribuția românilor din Țara Făgărașului în urma procesului numit **descălecat**. Termenul semnifică întemeierea unui stat și a fost folosit de cronicarii medievali. În 1324, în documentele regale maghiare, apare menționat Basarab *voievodul nostru transalpin*. Basarab (1310-1352) este primul conducător atestat istoric. În 1330 prin victoria obținută la Posada el obține independența față de Ungaria. Independența este consolidată de

următorii domnitori: Nicolae Alexandru(1352-1364) creează prima mitropolie ortodoxă la Curtea de Argeș, iar Vladislav Vlaicu(1364-1377) creează instituțiile și bate monedă proprie. **Moldova.** La Est de Carpați fenomenul descălecatului a avut rolul principal în unificarea formațiunilor politice prestatale. Documentele menționează un prim descălecat al voievodului Dragoș din Maramureș în 1347, care pune bazele unei mărci de apărare subordonată regelui Ungariei. Un al doilea voievod român din Maramureș, Bogdan(1359-1365) îi alungă pe urmașii lui Dragoș și pune bazele unui stat independent pe valea râului Moldova. Petru I Mușat(1375-1391) întemeiază mitropolia ortodoxă de la Suceava în 1386, bate monedă și creează primele instituții. Roman I(1392-1394) extinde granițele Moldovei până la Dunăre și Marea Neagră.

În ambele state românești extracarpatice s-au creat **instituții centrale** care să-l ajute pe domnitor: **Adunarea Țării** alcătuită din reprezentanții clerului și boierimii și **Sfatul domnesc**, un fel de guvern, alcătuit din funcționari numiți **dregători**.

Aplicații:

- II. Informează-te care era rolul Banului Olteniei în rândul dregătorilor din Țara Românească. Care era dregătoria similară ca importanță în Moldova?
- III. *Când s-a strâns țara la Direptate și au ridicat domn pe Ștefan Vodă. Deci Ștefan Vodă strâns-au boierii mari și mici și altă curte mărunță, dimpreună cu mitropolitul Theoctist și cu mulți călugări și i-au întreat pe toți, este voia lor să le fie domn. Iară ei cu toții au strigat într-un glas: Întru mulți ani de la Dumnezeu să domnești!*
(Grigore Ureche-Letopisețul Țării Moldovei)
 - a) Care este modalitatea prin care a ajuns Ștefan domn al Moldovei?
 - b) Care este instituția centrală care l-a ales pe domn?
- IV. Imaginea următoare reprezintă un episod al bătăliei de la Posada, preluată din *Cronica pictată de la Viena*. Identifică elementele specifice fiecăreia dintre armate, cea munteană și cea maghiară.

- V. Realizează o prezentare a aspectelor pe care le sesizezi în imagine.
- VI. Realizează o fișă pentru portofoliul în care să prezinți personalitatea unui domnitor român medieval.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE DE LA STATUL ABSOLUTIST LA STATUL MODERN Nr. ore 7(5 T.C.+2C:D.Ș.)

I. ABSOLUTISMUL. REGELE SOARE.

Centralizarea statală a creat premisele acumulării puterii în mâinile regilor. Cu sprijinul burgheziei, al Bisericii Catolice și al țărânimii, monarhii au reușit să întărească și mai mult autoritatea statului și și-au identificat propria persoană cu statul. Puterea regilor a devenit una absolută conform formulei atribuite regelui francez Ludovic al XIV lea: *Statul sunt eu!* Sistemul absolutismului monarhic a cunoscut apogeul în Franța și s-a instaurat și în Anglia, Spania și Rusia.

Franța. Ludovic al XIV-lea a trăit 77 de ani, din care 72 a fost rege al Franței(1643-1715). A condus efectiv țara începând din 1661 și a fost fascinat tot timpul de rolul său de rege. Ministrul său Colbert l-a convins că există două căi de consolidare a puterii și a prestigiului suveranului: războaiele și construcțiile. Ludovic le-a urmat pe amândouă și, în scurt timp, a făcut din Franța cea mai mare putere a Europei din vremea aceea și a creat o imagine a puterii absolute din care s-au inspirat toți monarhii europeni. Franța a fost, în vremea lui Ludovic al XIV-lea, o monarhie absolută, de drept divin, adică o monarhie în care puterea era dăruită de Dumnezeu regelui și, în consecință, nimic omenesc sau pământean nu putea să-i limiteze puterea, deciziile sau dorințele. Toți locuitorii regatului erau supușii regelui, cuvântul regelui era lege, toate instituțiile statului erau controlate de rege, oamenii erau judecați în numele regelui, religia era una singură: cea catolică. Comerțul, organizarea finanțelor și administrației, politica colonială și construirea unei flote puternice au fost pilonii care au susținut prosperitatea internă a Franței și uriașele cheltuieli cu războaiele. Modernizarea armatei, construirea fortificațiilor la granițe, constituirea flotei de război au asigurat hegemonia militară, politică, dar și culturală a Franței pe continent. Limba franceză, literatura, filosofia, muzica, pictura, arhitectura sunt domenii ale spiritului uman care au adus Franța în centrul culturii europene. Peste toate, în această „epocă de aur” a Franței, a strălucit imaginea Regelui Soare.

Anglia. Absolutismul monarhic s-a consolidat în timpul regilor Henric al VIII lea(1509-1547) și Elisabeta I(1558-1603). Primul a reformat religia Anglia și a creat Biserica Anglicană a cărei șef s-a proclamat. Elisabeta a subordonat total politică de stat voinței sale și a Consiliului Regal pe care îl conducea. A creat o flotă care a înfrânt-o pe cea spaniolă și a pus bazele supremației maritime engleze transformând Anglia într-o putere europeană.

Spania. Absolutismul instaurat de Carol Quintul a ajuns la apogeu în timpul lui Filip al II lea(1556-1589). Puterea sa s-a bazat pe marea nobilime, pe Biserica Catolică și pe o armată terestră și flotă puternice, finanțate cu veniturile obținute din imensul imperiu colonial. Înfrângerile din războaiele cu Țările de Jos și Anglia vor prevesti declinul Spaniei din perioada următoare.

Rusia. Petru cel Mare(1682-1725) a fost țarul care a acumulat toată putere în stat în defavoarea nobilimii, devenind un monarh absolut. El a transformat Imperiul Țarist într-o putere

europăeană, totodată modernizând armata și administrația după modelul occidental. A demarat politica de expansiune rusească spre Marea Baltică și Marea Neagră.

Absolutismul monarhic a permis regilor să sprijine dezvoltarea manufacturilor, comerțului și înflorirea culturii. Pentru a-și consolida puterea monarhii au crescut eficiența sistemul fiscal, sporind veniturile din visteria regală. Acești bani erau cheltuiți în cea mai mare parte pentru plata armatei, desfășurarea unor campanii militare și susținerea aparatului de stat. Un alt domeniu simbolic al absolutismului este cel al construcțiilor grandioase: Palatul Versailles de lângă Paris este simbolul domniei Regelui Soare. Marile cheltuieli vor produce grave crize în societate și vor cutremura guvernările absolutiste.

Aplicații:

I. Analizați textele și răspundeți cerințelor formulate:

El are asupra regatului său o autoritate deplină. Totul depinde de el, pacea și războiul, impozitele și tributurile, favorurile, beneficiile, sarcinile, guvernul și administrația întregului regat.

Pe scurt, regele este stăpân absolut: niciun consiliu, niciun magistrat nu poate să-i limiteze puterea.

(Ambasadorul venețian Michele Suriano, despre regele Franței)

Dumnezeu i-a investit pe regi ca reprezentanți ai săi și domnește prin ei asupra popoarelor. Sfântul Pavel a spus: „Fiți supuși regelui, pentru că el deține puterea supremă!”

(Jacques Bossuet, despre monarhia absolută, 1709)

- Identifică elementele care caracterizează puterea absolută a regelui.
- Care sunt domeniile în care se manifestă absolutismul regal?
- Care este motivul pentru care Ludovic al XIV lea a fost supranumit Regele Soare?
- Transcrie din documentul al doilea cuvintele care prezintă monarhia de drept divin.

II. Pe medalia din 1674 în onoarea regelui Ludovic al XIV lea sunt expuse simbolurile puterii absolute: dictonul *Nec pluribus impar* (*Nimeni nu-i este egal*), Soarele și globul pământesc. Explică semnificația fiecăruia dintre aceste elemente simbolice.

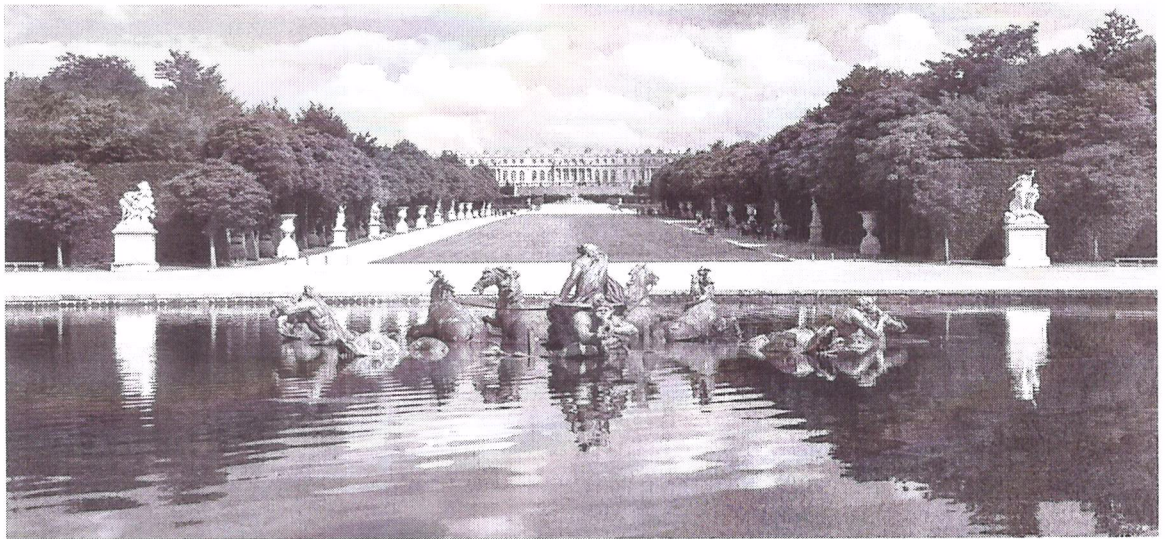

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- III. Cunoști conducători politici din secolul al XX lea care s-au comportat asemenea monarhilor absoluți prin construcții extravagante, prin acțiuni militare agresive sau prin promovarea propriei imagini?
- IV. Palatul Versailles este construcția simbol al monarhismului monarhic din Franța. Realizează o prezentare a palatului și a modului cum este perceput în zilele noastre.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

II. REVOLUȚIA AMERICANĂ. PĂRINȚII FONDATORI

Dacă în Evul Mediu credința și ideile religioase au stat la baza aprecierii lumii, în secolul al XVIII-lea a părut în Franța un nou mod de gândire bazat pe rațiune, cunoaștere și educație. În societate se impune principiul drepturilor omului și dezvoltarea individului. Noua ideologie a fost o reacție la puterea absolută a monarhilor și a statului. Pentru că milita pentru luminarea oamenilor prin știință și cunoaștere s-a numit **Iluminism**. Această ideologie a format fundamentul ideologic al statelor și societăților moderne. Din Franța Iluminismul se va răspândi în coloniile engleze din America de Nord și în restul Europei.

În secolul al XVIII-lea în America de Nord existau 13 colonii aflate sub stăpânirea Imperiului Britanic. Acestea vor forma un nou stat independent Statele Unite ale Americii (SUA). SUA s-a născut ca stat la sfârșitul secolului al XVIII-lea, în urma unui război de independență câștigat de coloniile engleze din America de Nord în fața Angliei. La 4 iulie 1776, în numele coloniștilor, Thomas Jefferson a redactat „**Declarația de independență**”, prin care coloniile engleze se proclamau independente în raport cu Anglia. În contrast cu aceste idei, lumea americană, inspirată de ideile iluministe, considera că prima îndatorire a guvernării este aceea de a apăra drepturile individului. Pentru prima dată, nu statul, nu societatea, ci individul era considerat valoarea supremă. Americanii considerau că un guvern este bun nu după cât de bine funcționează statul, ci după cât de liber este individul în raport cu stăpânirea. De aceea, libertatea, drepturile oamenilor, suveranitatea poporului au devenit fundamentele democrației și de civilizației americane.

În anul 1787, liderii politici americani, Thomas Jefferson, Benjamin Franklin și George Washington, au elaborat o **constituție** simplă și clară, care avea doar șapte articole, în care erau prevăzute regulile după care trebuia guvernat noul stat care purta numele de Statele Unite ale Americii. SUA era o **republică federală**, alcătuită din 13 state. Conducerea SUA era asigurată cu respectarea principiului **separației puterilor în stat**. Puterea era împărțită între: președinte, care era și șeful guvernului (primul președinte al SUA a fost George Washington), parlament (numit Congres și alcătuit din Camera Reprezentanților și Senat) și judecătoria independentă care reprezentau puterea juridică. Această constituție, cu foarte mici modificări, este valabilă și astăzi. Drepturile și libertățile cetățenilor americani au fost consemnate într-un document separat cunoscut sub numele de „**Cele zece amendamente**” care consolidau drepturile cetățenești. Astăzi numărul amendamentelor la Constituția SUA este de 26 și ele au sporit permanent gradul de libertate și drepturile americanilor. Spre exemplu, prin Amendamentul XIII, din anul 1865, a fost desființată sclavia, prin Amendamentul XV, din anul 1870, era eliminată discriminarea de rasă în domeniul dreptului de vot, prin Amendamentul XIX, din 1920, a fost eliminată discriminarea de sex în domeniul dreptului de vot.

Părinții fondatori sunt considerați șapte oamenii politici și filosofi care au contribuit la obținerea independenței și la redactarea Constituției, dând naștere S.U.A. Cei mai importanți au fost: Thomas Jefferson, George Washington, Benjamin Franklin, John Adams, Alexander Hamilton, John Jay și James Madison.

Beneficiind de un regim politic democratic și de o economie liberală de piață, SUA vor cunoaște una dintre cele mai rapide dezvoltări, ajungând în secolul al XX-lea o superputere mondială. Totodată sistemul politic și social american a devenit modelul urmat de toate statele moderne civilizate fiind considerat cel mai bun sistem construit de oameni până în acest moment.

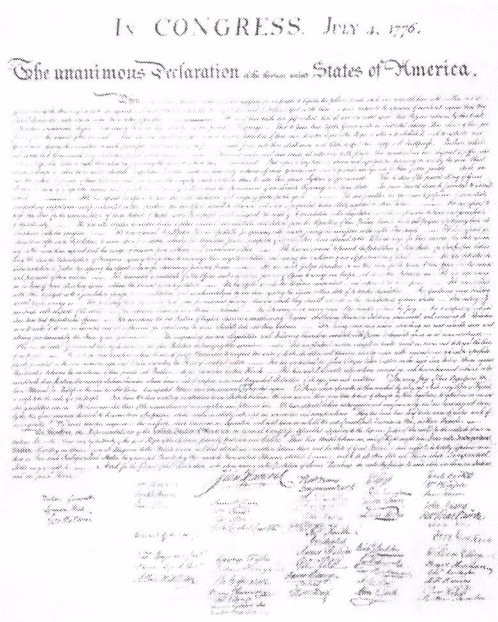
Instrumente Structurale
2014-2020

Aplicații:

I. Pornind de la textul de mai jos, răspundeți cerințelor:

Noi considerăm aceste adevăruri evidente, că toți oamenii sunt egali, că ei sunt înzestrați de Creator cu anumite Drepturi inalienabile, că printre acestea sunt Viața, Libertatea și căutarea Fericirii. Că, pentru a asigura aceste drepturi, Guverne sunt instituite printre oameni, izvorând puterile lor doar din consimțământul celor guvernați, Că atunci când orice Formă de Guvernare devine distructivă acestor scopuri, este dreptul poporului de a o modifica sau elimina, și să instituie nouă Guvernare, stabilindu-i fundația pe astfel de principii și organizându-i puterile în asemenea formă, încât să le pară lor cel mai probabil să producă Siguranță și Fericire.

(Declarația de Independență a SUA, extras)

(Declarația de Independență a SUA- facsimil)

- Identificați care sunt considerate drepturile fundamentale ale oamenilor.
- De ce sunt considerate aceste drepturi ca *drepturi naturale*?
- Menționați pe baza textului care este scopul unei guvernări.
- Extrageți din text două informații care exprimă principiul suveranității poporului și al guvernării reprezentative.
- Construieste o explicație a folosirii majusculelor la anumite cuvinte, contrar normelor gramaticale/ortografice.
- Sunt valabile aceste principii astăzi? Cât de corect sunt aplicate în societatea românească?

II. Urmărește pe hartă etapele extinderii teritoriale a SUA.

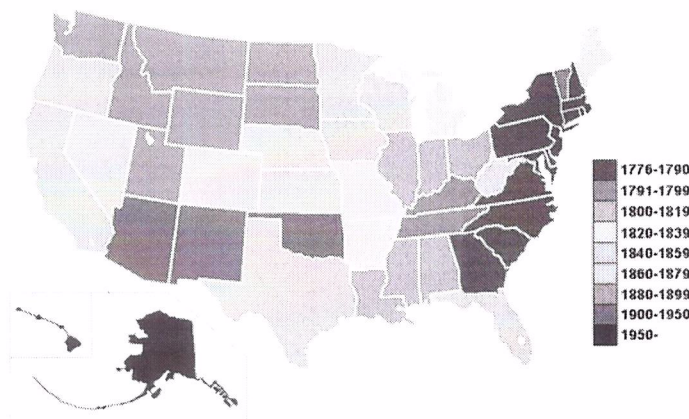
III. Cercetează și află care au fost mijloacele prin care s-a extins teritoriul statului american.

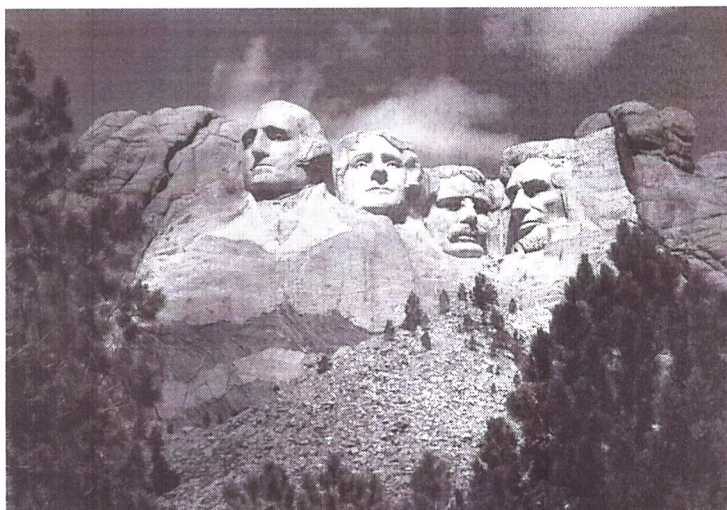
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- IV. Realizează un text în care să explici motivele dezvoltării rapide a SUA.
- V. Caută pe Internet semnificația și imaginile câtorva dintre simbolurile americane răspândite la nivel planetar: Statuia Libertății, Apple, Michael Jordan, Hollywood, Casa Albă, Coca Cola, Abraham Lincoln.
- VI. Pe Muntele Rushmore se afla sculptura în stâncă a patru dintre cei mai importanți președinți americani.

- a) Realizează o scurtă prezentare a celor patru președinți.
- b) Există și în România un astfel de monument?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

III. REVOLUȚIA FRANCEZĂ

Revoluțiile sunt evenimente care produc schimbări majore în societate, într-un timp istoric relativ scurt. Rolul personalităților politice este conjugat cu rolul pe care îl are entuziasmul social care aduce oamenii în stradă, asumându-și rolul de vector al istoriei și jucând un rol decisiv în determinarea cursului evenimentelor. O astfel de situație o întâlnim în Franța unde revoluția a fost și radicală, și intolerantă, și foarte violentă, dar, mai ales, a influențat evoluția Europei în mod decisiv în construirea societății moderne.

Cauzele revoluției din Franța sunt multiple și țin de organizarea societății franceze și de cadrul general. Secolul al XVIII lea este dominat de răspândirea ideilor iluministe și de atracția pe care o ofereau sistemele politice din Anglia, o monarhie controlată de Parlament, și de succesul democrației americane. Filosofii iluminiști enunțaseră idei precum: *oamenii se nasc și rămân liberi, toți oamenii sunt egali, oamenii au dreptul la fericire, statul trebuie condus pe baza unui contract social între oamenii liberi și egali și conducătorii pe care și-i aleg*. În interior, societatea franceză păstra cel mai retrograd sistem social și politic: monarhie absolutistă și împărțirea strictă în cele trei stări, starea I și a II a cuprindeau clerul și nobilimea, starea a III a cuprindeau burghezia, muncitorimea și țărănimea. Acestei organizări anacronice i s-au adăugat o criză alimentară, corupția și cheltuielile enorme ale statului, pentru luxul Curții regale și în războaie prost duse.

Aplicații:

- I. Analizează textul și imaginea de mai jos și răspunde cerințelor formulate:

Ce este Starea treia? Totul. Ce a fost ea până acum în organizarea publică? Nimic. Ce dorește ea? Să devină ceva. Deci ce ste Starea a treia? Totul, dar un tot pus în lanțuri și exploatat. Ce ar putea să facă fără sistemul privilegiilor stărilor? Totul, dar un tot liber.

Abatele de Sieyes, Ce este Starea treia, 1789

Caricatură reprezentând sistemul stărilor din Franța.

- a). Indică fiecare dintre stările existente în Vechiul Regim și reprezentate de personajele din caricatură.

- b) Pornind de la manifestul lui Sieyes realizează o caracterizare a situației socio-politice din Franța în preajma izbucnirii revoluției.
- c) Care era rolul Stării a treia conform caricaturii?

- II. Pe baza tabloului de mai jos schițează o caracterizare a revoluției franceze. Care este rolul femeilor? Cine sunt participanții la revoluție? Care este drapelul revoluției?
- III. Caută când a apărut drapelul Tricolor în spațiul românesc. Ce simbolizează cele trei culori.

Adunarea Stărilor Generale a fost convocată de regele Ludovic al XVI lea și s-a transformat într-o **Adunare Națională**, coordonată de reprezentanții Stării a III- a. Populația Parisului s-a aflat în fruntea mișcărilor revoluționare. Pe **14 iulie** parizienii au luat cu asalt fortăreața Bastilia, simbol al feudalismului. Această dată va rămâne să fie sărbătorită ca zi națională a Franței. Din Paris, revoluția se va extinde în toată țara. Hotărârile luate de Adunarea Națională au dus la disoluția *Vechiului Regim*. Pe 4/5 august au fost abolite privilegiile feudale ale clerului și nobilimii. Pe 26 august 1789 a fost adoptată **Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului**, documentul fundamental al revoluției franceze. *Declarația* stabilea principiile de baza ale societății moderne, introducea noțiunile de egalitate, libertate, reprezentativitate și transforma pe francezi din supuși ai regelui, în cetățeni. Declarația va constitui preambulul Constituției din 1791 prin care se stabilea funcționarea **monarhiei constituționale**. Dezbaterile politice au dat naștere unor grupări de interese, nuclee ale viitoarelor partide politice, care își desfășurau activitatea în cluburi. Cele mai importante grupări au fost ale Girondinilor și Iacobinilor. Încercările regelui și nobililor din exil de restaura *Vechiul Regim* a radicalizat revoluția. După înfrângerea armatelor austro -prusace care invadaseră țara, pe 22 septembrie Franța a fost proclamată **republică**. Regele a fost judecat și executat. Sub conducerea iacobinilor, între 1793 și 1794 revoluția a îmbrăcat forma sa radicală, caracterizată prin **teroare**, execuții sumare

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

și măsuri care doreau să rupă orice legătură cu trecutul. Conducătorul iacobinilor a fost **Maximilien Robespierre**. Politica iacobinilor a înspăimântat pe francezi care i-au înlăturat și executat pe liderii iacobini în 1794. Revoluția intra într-o fază finală, puterea politică fiind preluată de burghezie și organizată sub forma de guvernare a Convenției Thermidoriene și a Directoratului (1795-1799).

Aplicații:

- IV. *Declarația drepturilor omului și cetățeanului*, reprezintă documentul fundamental în desfășurarea revoluției franceze și este redactată pe baza ideilor iluministe și în spiritul altor documente din această perioadă. Caută ideile comune între aceasta și *Declarația de Independență* a SUA.
- V. Sintetizează principalele drepturi și libertăți fundamentale cuprinse în text. Care dintre le sunt valabile în zilele noastre?

Articolul I

„Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi. Deosebirile sociale nu pot fi întemeiate decât pe utilitate publică.”

Articolul III

„Principiul oricărei suveranități rezidă în principal în națiune; nici o entitate, nici un individ nu pot exercita o autoritate care nu emană în mod explicit de la ea.”

Articolul IV

„Libertatea este de a face tot ceea ce nu face rău altora...”

Articolul VI

„Legea este o expresie a voinței generale. Toți cetățenii au dreptul de a participa personal sau prin reprezentanții lor la formarea sa. Aceasta trebuie să fie aceeași pentru toată lumea, indiferent dacă protejează sau pedepsește.”

Articolul X

„Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru opiniile sale, fie ele chiar religioase, dacă manifestarea lor nu tulbură ordinea publică stabilită prin lege.”

Articolul XII

„Garantarea drepturilor omului și ale cetățeanului necesită o forță publică: această forță este instituită în avantajul tuturor și nu în folosul personal al acelora cărora le este încredințată.”

Articolul XVII

„Proprietatea fiind un drept inviolabil și sacru, nimeni nu poate fi privat de ea, cu excepția cazurilor în care necesitatea publică...”

Declarația drepturilor omului și cetățeanului, 26 august 1789.

- VI. În secolul al XVIII lea s-a dezvoltat spiritul public incluzând și femeile. Caută exemple ale implicării femeilor în revoluția franceză.

NAPOLÉON BONAPARTE

Unul dintre câștigurile revoluției franceze a fost introducerea principiului egalității. În acest fel accesul la funcțiile importante din armată nu mai era permis doar copiilor de nobili iar războaiele revoluției au fost prilejul afirmării unor mari generali. Cel mai important se va dovedi

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Napoleon Bonaparte. S-a afirmat în campaniile din Italia și Egipt, a profitat de guvernarea coruptă și proastă a Directoratului și a preluat puterea prin lovitura de stat din 9 noiembrie 1799.

Consulatul(1799-1804). Bonaparte a devenit Prim consul, deținând în realitatea întreaga autoritate statală. A fost perioada marilor reforme care au transformat Franța într-un stat modern: reforma învățământului, a sistemului fiscal, a creat Banca Națională. Cea mai importantă reformă a fost adoptarea **Codului Civil** în 1804, care va sta la baza legislației europene în domeniu până în zilele noastre. Codul civil reglementa proprietatea, relațiile de familie și toate raporturile din interiorul societății.

Pe plan extern Franța își consolidează controlul în Belgia și în Italia și semnează pacea cu Anglia.

Imperiul(1804-1814;1815). Napoleon Bonaparte se încoronează ca *împărat al francezilor*, sub numele de **Napoleon I**, în anul 1804. Perioada Imperiului a însemnat consolidarea instituțiilor statului modern și a societății burgheze pe plan intern. O importanță deosebită a fost acordată întăririi armatei: a fost creată **Marea Armată** care a ajuns să numere 800.000 de oameni. Mareșalii și generalii victorioși au devenit nucleul noii nobilimi. Monarhiile europene sprijinite financiar de Anglia, au continuat politica de stopare a răspândirii ideilor revoluției franceze și au organizat noi coaliții militare. Acestea au fost motive ale unei suite de războaie, aproape permanente în perioada napoleoniană. În 1805 Napoleon a obținut cea mai strălucită victorie a sa în fața Austriei și Rusiei la Austerlitz. Au urmat alte victorii asupra Prusiei, Austriei și Rusiei. În 1806 Napoleon a impus din Berlin **Blocada continentală** prin care interzicea statelor europene schimburile comerciale cu Anglia. Era un război comercial cu țara care avea cea mai puternică economie și amenința dezvoltarea burgheziei industriale franceze. Geniul militar al lui Napoleon, priceperea și devotamentul mareșalilor care conduceau Marea Armată și resursele deținute au făcut din Imperiul francez cea mai mare putere a Europei: stăpâna direct sau indirect Italia, Spania, statele germane, Țările de Jos, Dalmația, o parte a Poloniei. Înfrângerea din campania din Rusia din 1812 și greutățile campaniei din Spania au încurajat revolta monarhilor europeni. În 1813 Napoleon a fost înfrânt la Leipzig, în *bătălia națiunilor* și în 1814 în campania din Franța. Obligat să renunțe la tron a fost exilat pe Insula Elba. Este primit cu entuziasm și speranță de francezi la revenirea din 1815 însă este înfrânt definitiv la Waterloo și exilat pe Insula Sfânta Elena, unde a murit în 1821.

Napoleon a rămas în istorie ca personalitatea cea mai complexă, geniu politic și militar, având o mare putere de muncă, determinare și o mare inteligență. Armatele franceze au asigurat răspândirea ideilor revoluției în toată Europa iar ocupația franceză a introdus Codul Civil și instituțiile napoleoniene asigurând modernizarea societății europene în perioada următoare.

Aplicații:

- VII. *Revoluția s-a încheiat. Să trecem la muncă!* Așa ar fi spus Napoleon la preluarea consulatului. Cum comentezi aceste cuvinte?
- VIII. Napoleon și-a organizat ceremonialul încoronării în prezență Papei și căutând să arate ca o încoronare a împăraților romani. Caută elementele simbolice în imaginea încoronării.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- IX. Care sunt elementele moderne și care cele tradiționale în tabloul încoronării?
- X. *Adevărata mea glorie nu constă în a fi câștigat 40 de bătălii. Waterloo va șterge amintirea atâtor biruințe. Ceea ce va dăinui veșnic este codul meu civil.* Napoleon în Sfânta Elena.
- a) Cum comentezi spusesele lui Napoleon?
 - b) Care este importanța Codului Civil pentru Franța și Europa?
 - c) Caută când a fost adoptat primul cod civil modern în statul român. Are vreo legătură cu cel din Franța?
- XI. Realizează o prezentare a biografiei lui Napoleon Bonaparte folosind informații și imagini din mediul on line.

UNIUNEA EUROPEANĂ

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE RĂZBOAIELE MONDIALE DIN SECOLUL AL XX LEA NR.DE ORE 6(4TC+ 2 CDȘ)

I. CAUZELE RĂZBOAIELOR. ALIANȚELE PARTICIPANTE. CONSECINȚE

Secolul al XX lea a fost cel mai sângeros din istorie din cauza victimelor pe care le-au produs cele două războaie mondiale și acțiunilor practice ale ideologiilor totalitare. Aceste războaie au fost numite **mondiale** pentru că au cuprins o mare parte a țărilor lumii și au afectat, direct sau indirect, întreaga populație. Sunt războaie **totale** pentru că toate resursele statelor implicate au fost canalizate spre efortul de război: resurse umane, materiale și intelectuale.

Primul Război Mondial(1914-1918). Cauzele izbucnirii războiului sunt multiple: lupta pentru putere și reîmpărțirea resurselor între marile puteri, amplificarea naționalismelor în statele din Europa Centrală și de Răsărit, existența celor două alianțe militare și diplomația secretă. Pretextul declanșării războiului l-a constituit asasinarea la Sarajevo a moștenitorului Austro-Ungariei, prințul Franz Ferdinand, la 28 iunie 1914.

Existența unor angajamente secrete între componentii celor două alianțe, a dus la o extindere rapidă a conflictului. Confruntarea se va desfășura timp de patru ani între două mari alianțe: **Tripla Alianță** sau **Puterile Centrale** și **Tripla Înțelegere** sau **Antanta**. Cele mai importante puteri ale celor alianțe au fost: Germania, Austro-Ungaria și Turcia în Puterile Centrale, și Franța, Anglia, Rusia și SUA în Antanta. Evoluția celor două alianțe s-a schimbat de-a lungul conflictului.

Primul Război Mondial a însemnat și o altă modalitate de a duce războiul. Marile manevre militare, cu mișcări ample de trupe și care urmăreau victorii rapide sunt înlocuite de un război de poziții, de uzură, în care se urmărește producerea cât mai multor pierderi de vieți omenești adversarului. Este un război care va folosi noi tipuri de arme și produse industriale destinate războiului. Cele mai **mari bătălii** au fost la Marna, Tannenberg și Lacurile Mazuriene în 1914, Gallipoli în 1915, Verdun și Somme în 1916, Marna în 1918.

Primul Război Mondial a însemnat realizarea unei noi ordini mondiale de către puterile învingătoare prin tratatele de pace semnate la Paris. Sunt trasate noi granițe, apar sau își desăvârșesc formarea statele naționale și se stabilesc noi reguli ale relațiilor internaționale pe baza **Declarației în 14 puncte** a președintelui american Woodrow Wilson.

Aplicații:

- I. Cu ajutorul hărții și cu informații obținute din surse alternative, completează în tabel componența celor două blocuri militare și anii când a participat fiecare dintre state la conflagrație.
- II. Care sunt marile puteri extraeuropene care au participat la război și nu sunt reprezentate pe hartă?

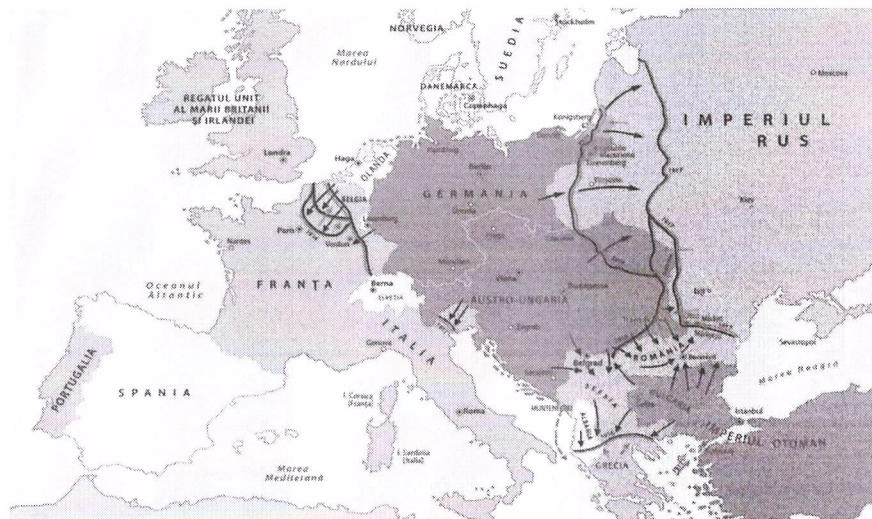
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- III. Identifică poziționarea geografică a celor trei fronturi europene. Cum comentezi această poziționare?
- IV. Realizează un inventar al armelor noi folosite în timpul Primului Război Mondial.
- V. Poziționează pe hartă cel mai importante bătălii ale războiului.

ANTANTA	PUTERILE CENTRALE	ANII PARTICIPĂRII	STATE NEUTRE

- VI. Caută din surse on line prevederile *Declarației în 14 puncte*. Care crezi că sunt cele mai importante prevederi?
- VII. Pe baza hărților și a principiilor din *Declarația în 14 puncte* realizează o prezentare a ceea ce crezi că a însemnat noua ordine mondială în plan teritorial și național.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Al Doilea Război Mondial(1939-1945). În 1914 lumea era europocentristă: statele europene dețineau supremația în domeniile economic, militar și politic. După mai puțin de 40 de ani, statele europene au pierdut drastic această poziție. Cum a fost posibil? Prin cele două războaie mondiale care au însemnat autodistrugerea Europei.

În 1 septembrie 1939 armatele lui Hitler invadau Polonia și declanșau cea de-a doua conflagrație mondială la doar 20 de ani de la încheierea primei. Va fi cel mai sângeros război cunoscut de omenire: peste 60 000 000 de victime, și cel mai mare: s-a desfășurat pe teritoriul a 40 de state și a atras 2/3 din populația globului. Cauzele războiului trebuie căutate în condițiile de pace de la sfârșitul Primului Război Mondial și în ascensiunea unor regimuri politice totalitare, care se bazau pe militarism, revanșă și extinderea teritoriilor: nazismul, fascismul și comunismul.

Forțele participante sunt grupate în două alianțe: **Axa Roma-Berlin-Tokyo**, care s-a format în anii premergători războiului și **Alianța Națiunilor Unite**, care s-a format la 1 ianuarie 1942. Axa era alcătuită din Germania hitleristă, Italia și Japonia. Lor li s-au adăugat aliați pe perioade mai mari sau mai mici de timp. Națiunile Unite s-a constituit în jurul SUA, URSS și Anglia. Inițial li s-au adăugat alte 26 de națiuni și, din 1943, majoritatea statele europene.

În primii ani ai războiului statele Axei, bazându-se pe forța armatei germane, au reușit să obțină mari și rapide victorii: ocupă Polonia, statele nordice, Franța și declanșează ofensiva asupra Angliei și Uniunii Sovietice. Pe frontul din Oceanul Pacific, armatele japoneze își impun controlul aproape integral. La sfârșitul anului 1941 forțele Axei stăpâneau lumea. Intrarea SUA în război a schimbat raportul de forțe și a produs **cotitura** în mersul războiului: 1942 americanii obțin supremația în Pacific în urma victoriei din bătălia aeronavală de la Midway, sovieticii înfrâng armatele germane la Stalingrad, iar englezii îi alungă pe germani din Africa prin victoria de la El-Alamein. În 1943 aliații debarcă în Sicilia, îi înving pe japonezi la Guadalcanal și pe germani la Kursk. Anul 1944 aduce marea debarcare a aliaților în Normandia care permite ofensiva vestică asupra Berlinului. Pe **8 mai 1945** Germania capitulează și ia sfârșit războiul din Europa. În Pacific rezistența japonezilor a fost înfrântă prin folosirea **bombei atomice** de către americani asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki, la 6 și 9 august 1945. Pe 2 septembrie Japonia a capitulat.

Ordinea mondială de după război a fost stabilită în conferințele interaliatate de la Moscova, Yalta și Potsdam(1944-1945), și prin **Tratatul de Pace de la Paris** din 1947. Liderii învingătorilor au fost: președintele SUA, **F.D. Roosevelt**, conducătorul sovietic, **I.V. Stalin** și prim ministrul britanic, **Wiston Churchill**. Aceștia au avut ca principale probleme noile granițe, regimurile politice din statele europene și crearea Organizației Națiunilor Unite. Victoria Națiunilor Unite a însemnat înfrângerea nazismului însă va însemna și extinderea comunismului și împărțirea Europei între statele libere și cele aflate în lagărul comunist, sub hegemonia Uniunii Sovietice. În același timp, lumea postbelică avea să fie una bipolară, dominată de două superputeri: SUA și URSS.

Aplicații:

- VIII. Cu ajutorul hărții și cu informații obținute din surse alternative, completează în tabel componenta celor două alianțe militare și anii când a participat fiecare dintre state la război.
- IX. Compară hărțile cu participanții la cele două conflagrații. Care sunt principalele deosebiri pe care le sesizezi?

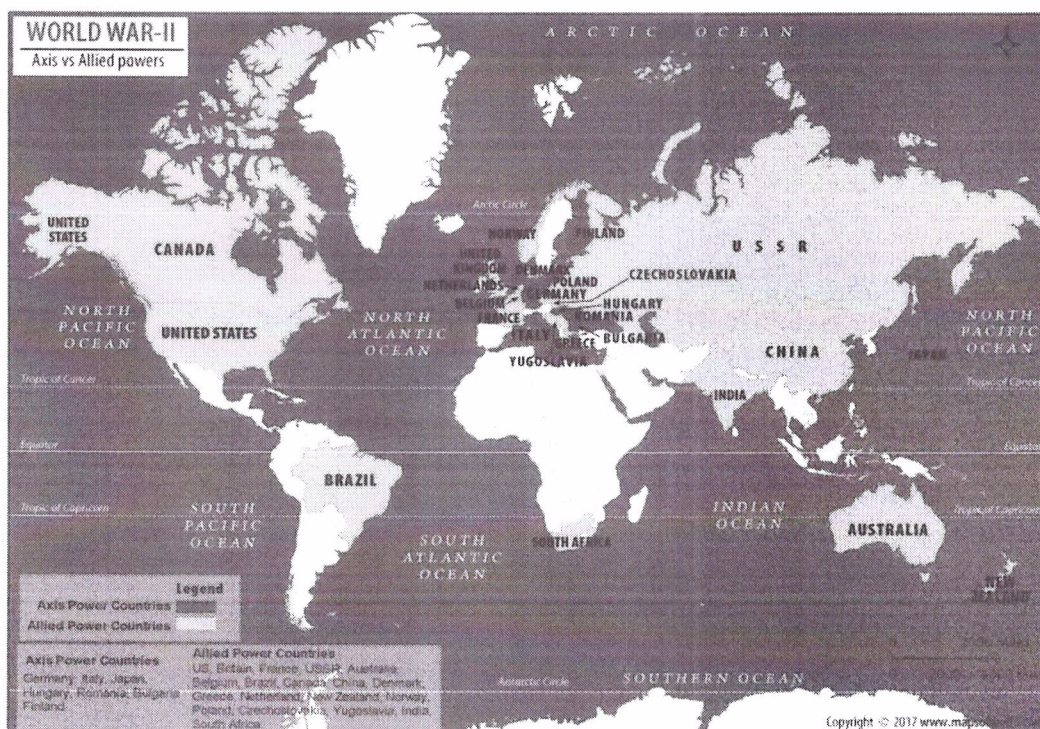

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

AXA-ROMA-BERLIN -TOKYO	ALIANȚA NAȚIUNILOR UNITE	ANII PARTICIPĂRII	STATE NEUTRE DIN EUROPA

- X. Filosoful spaniol Santayana spunea: *Cine nu are memoria trecutului riscă să-l repete.*
- a). Gândește-te că ești unul din liderii lumii din 1939. Cum comentezi această afirmație?
- b). Liderii din zilele noastre țin cont de ce a zis acest filosof?

XI. Citește textele de mai jos și răspunde cerințelor formulate.

a). Cum se explică atitudinea soldaților față de război, de comandanți și față de Hitler? Este o atitudine lipsită de patriotism?

b). Care est scopul pentru care luptă acești soldați?

„Au reușit să sugrume în noi tot ceea ce, cândva, fusese omenesc. Nu mai cunoșteam alt limbaj decât pe cel al armelor . De ce ne căsăpim așa? Pentru Patrie? Pentru Führer ? Pentru onoare, decorații, avansări? Nici pomeneală! Din teama de a nu pierde o viață pe care punem preț . Fiecare clipă e un infern; îl lași pentru o secundă pe camaradul de alături și, când revii, dai peste o grămadă de carne sfârtecată într-o băltoacă de sânge.”

„Comandantul diviziei era un imbecil. În mod ciudat era și foarte religios. Îngenunchea în fiecare dimineață rugându-se pentru victoria armatei germane. Ne ținea lungi discursuri despre

superioritatea germanilor și exterminarea raselor inferioare – deci a tuturor celor care nu aparțineau rasei superioare, cu creierul marcat de crucea încârligată.”

Sven Hassel, Blindatele morții

- XII. În imagini sunt surprinși liderii din Al Doilea Război Mondial: liderii Națiunilor Unite la Conferința de la Yalta și cei ai Axei la o întâlnire la Berlin. Identifică acești lideri politici și realizează pentru fiecare o scurtă fișă biografică.

II. ROMÂNIA ÎN CELE DOUĂ RĂZBOAIE

România va participa la cele două războaie mondiale având o contribuție importantă și aducându-și o jertfă majoră umană și materială. Participarea României a fost determinată de poziționarea geografică, de participarea la politica europeană și pentru realizarea propriilor interese naționale.

Începutul Primului Război Mondial a găsit România în Tripla Alianță. Între 1914 și 1916 guvernul României a păstrat țara în **neutralitate**, negociind condiții favorabile pentru intrarea în conflagrație. În 1916 regele Ferdinand și primul ministru I.I.C. Brătianu au decis intrarea în război de partea Antantei. Pentru români războiul a fost perceput ca **război pentru întregirea națională** deoarece obiectivul era unirea cu românii din Transilvania și Bucovina, provincii aflate sub stăpânirea Imperiului Austro-Ungar. Campania din toamna anului 1916 a însemnat înfrângerea armatei române, pierderea Bucureștiului și a unui mari părți a țării. Regele, autoritățile și armata s-au retras în Moldova. În vara anului 1917 armata română a obținut marile victorii de la **Mărășești, Mărăști și Oituz**. Generalii care au condus armatele române au fost Alexandru Averescu, Eremia Grigorescu și Constantin Prezan. Aceste victorii nu au putut fi fructificate din cauza preluării puterii în Rusia de către comuniști și ieșirea acestui stat din război. Izolată față de aliații săi, România a fost nevoită să iasă din război prin Pacea de la Buftea-București, din mai 1918, cu Puterile Centrale. Regele Ferdinand I nu va ratifica acest tratat de pace ceea ce va da posibilitatea reintrării în război la sfârșitul lunii octombrie.

Desăvârșirea unității naționale a fost realizată prin participarea la război și voința populației din provinciile unite. **Recunoașterea unirii** s-a realizat prin tratatele de la sfârșitul războiului: **Tratatul de la Saint Germain**, unirea cu Bucovina și **Tratatul de la**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Trianon, unirea cu Transilvania. Prăbușirea Imperiului Țarist a făcut posibilă și unirea cu Basarabia, recunoscută prin Tratatul de la Paris din 1920.

În perioada interbelică obiectivul principal al politicii externe românești l-a constituit menținerea frontierelor stabilite în 1918, menținerea păcii și stoparea politicii revizioniste, alături de puterile democratice. Victoriile Germaniei naziste din anii 1939-1940 și capitularea Franței au lăsat România izolată și fără aliați. Sub presiunea Germaniei și Uniunii Sovietice, în vara anului 1940, România a cedat teritorii statelor vecine. În septembrie 1940 Carol al II-lea a abdicat în favoarea fiului său Mihai I. Noua guvernare condusă de generalul Ion Antonescu a orientat România spre alianță cu puterile Axei. Pe 22 iunie 1941 armata română a intrat în război împotriva Uniunii Sovietice, urmărind recuperarea teritoriilor naționale, Basarabia și Bucovina de Nord. Participarea României la războiul din Răsărit a durat până pe 23 august 1944, când regele Mihai I, partidele democratice și comuniștii din România au înlăturat guvernul Antonescu și au alăturat România Națiunilor Unite. Armata română va elibera Transilvania și va participa la luptele din Ungaria și Cehoslovacia.

La sfârșitul războiului România va recapătă teritoriul pierdut din Transilvania, dar pierde Bucovina de Nord și Basarabia. Cea mai importantă consecință este intrarea României în lagărul comunist controlat de Uniunea Sovietică.

Aplicații:

- I. Cele două texte marchează cele două opinii față de intrarea în război, exprimate în Consiliul de Coroană de la Cotroceni din 1916 :

Din acest război va ieși fie hegemonia germană fie hegemonia rusească. Hegemonia germană va însemna pentru noi mântuirea, cea rusească sfârșitul, pentru că vom sta în calea Rusiei spre Constantinopol. Iată de ce nu putem să fim decât împotriva Rusiei... Să nu-și închipuie Majestatea Voastră că o Rusie învingătoare va tolera vreodată în România o dinastie de Hohenzollern.

P.P. Carp despre alianța cu Puterile Centrale

Dacă m-am hotărât să fac acest pas grav este fiindcă am ajuns la convingerea adâncă și neșrămutată că el corespunde cu adevăratele aspirațiuni ale neamului, a căror răspundere o port în clipa de față. Dinastia va urma soarta țării, învingătoare cu ea sau învinsă cu ea, deoarece, mai presus de toate...Dinastia mea este română.

Răspunsul regelui Ferdinand la argumentele lui P.P. Carp

- a). Extrageți argumentele lui Carp de a intra alături de Puterile Centrale.
- b). Identificați argumentele regelui pentru alianța cu Antanta.
- c). Realizează o analiză a celor două tipuri de argumente din perspectiva realității istorice de la sfârșitul războiului.

- II. Identifică pe harta teritoriile pierdute de România în vara anului 1940.
- III. Informează-te asupra condițiilor externe care au determinat conducerea României să accepte fără luptă aceste pierderi. A fost corectă o astfel de decizie?

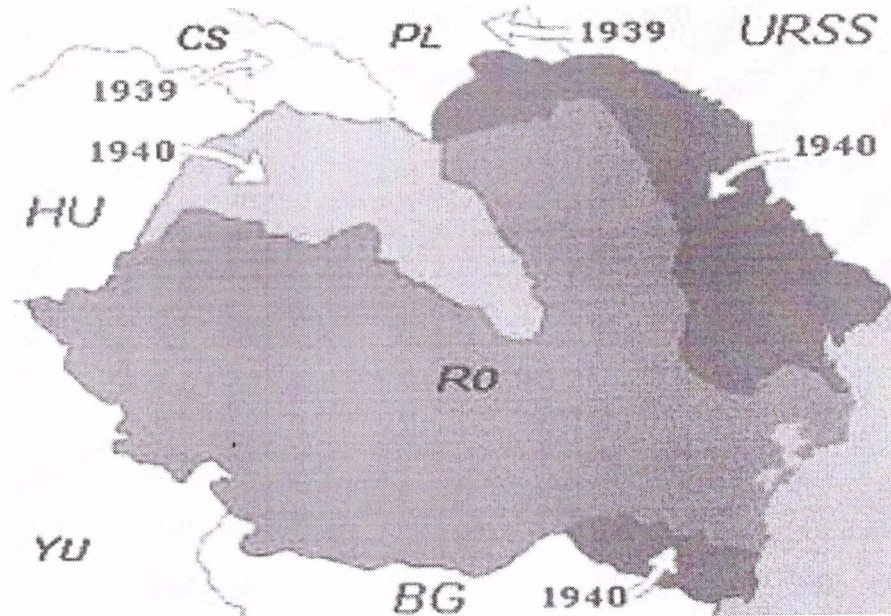

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- IV. Cunoști o situație din zilele noastre în care un stat suveran a fost obligat să cedeze teritorii de către o mare putere? Există asemănări cu România anului 1940?

- V. Pornind de la imaginile de următoare, realizați o prezentare cu tema *Cum s-a făcut Marea Unire*.

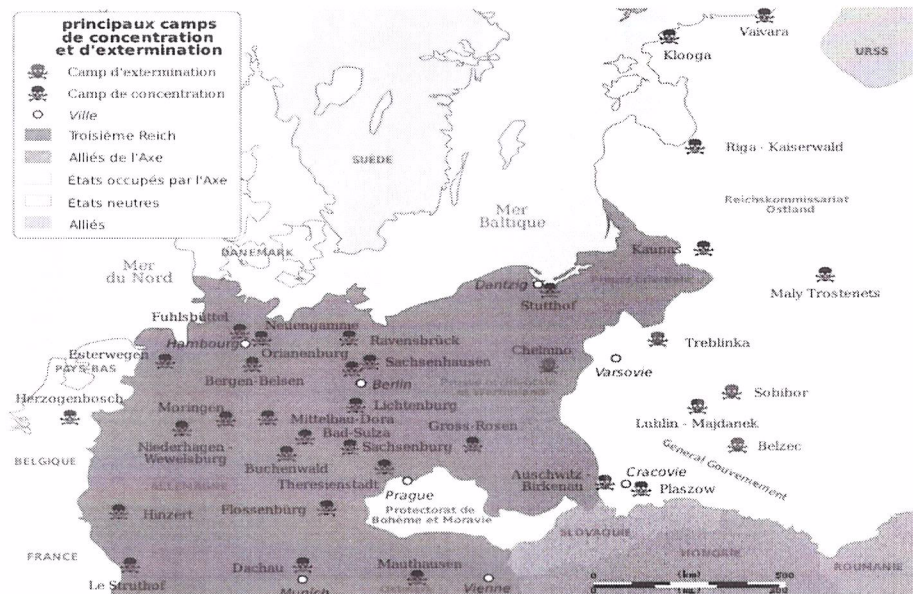

III. HOLOCAUSTUL

Regimul extremist nazist a promovat ca politică de stat **antisemitismul**, politica împotriva populației evreiești, văzută ca o rasă inferioară vinovată de toate relele care se întâmplaseră Germaniei. La această politică au aderat și statele aliate lui Hitler în Al Doilea Război Mondial. Antisemitismul a evoluat de la măsurile de eliminare a drepturilor civile ale evreilor germani, prin *Legile de la Nurenberg* din 1935, la persecuțiile fizice, prin *Noaptea de cristal* din 1938 și la *soluția finală* în 1942. *Soluția finală* însemna exterminarea fizică, sistematică a populației evreiești din teritoriile ocupate de naziști. Aplicarea acesteia a produs **Holocaustul**. Acest genocid a produs cca 6 milioane de victime în lagărele de exterminare naziste. Termenul, de origine iudaică, era folosit de evreii antici pentru a desemna jertfele arse în întregime. Vinovații de acest genocid au fost pedepsiți în **Procesul de la Nurenberg** și în procesele coordonate de asociațiile evreiești care au acționat în perioada postbelică pentru aducerea în fața justiției acești criminali.

Aplicații:

- I. În hartă sunt localizate lagărele și ghetourile naziste. Care sunt cele despre care ai vreo informație?
- II. Vizionează filmul *La vita e bella* și fă o descriere a vieții în lagărele de exterminare.

- III. Textele sunt mărturii ale supraviețuitorilor din lagărele de exterminare.
- Cum se realizau trierile între locatarii din lagăre?
 - Extrage din texte acele expresii care exprimă tratamentul inuman aplicat evreilor.
 - Care consideri că a fost scopul politicii de exterminare promovate de Hitler?

*În lagăr ardeau crematoriile după fiecare transport cu evrei. Mirosea a carne arsă și știam ce se întâmplă. Se făceau apoi trieri pentru muncă și ne rugam să nu fie de față doctorul Mengele (supranumit «doctorul Moarte», n.r.), căruia îi plăcea să omoare și să facă experimente pe evrei. Dormeam pe pământul gol, ne spălam cu săpun făcut din grăsimea celor uciși, iar de mâncat mâncam niște iarbă cu nisip în ea. Mă cufundasem într-o tăcere grea. Treceau zilnic prin fața barăcii umbre, oameni care luau drumul morții” (Irina Berenstein – supraviețuitoare
Auschwitz)*

Pe rampa morții de la Birkenau cobora, în 1944 și Cristea Hajnalca, pe vremea aceea doar o fetiță de 13 ani. Deși era prea mică să știe mirosul morții, fetița a simțit în aer că doamna în negru începea să muște. Pe ritmuri de vals, Josef Mengele, îngerul morții, făcea prima selecție: în stânga moartea, în dreapta, viața. Gesturi scurte, frânte, nemțești... Ca un ordin răstit de viață și de moarte. Nimeni nu știa care din gesturile doctorului Mengele înseamnă viața. Dacă ceea ce se petrecea în lagăr se putea numi viață.

Stânga, dreapta, stânga, dreapta, Mengele ne-a selectat acolo și când s-a uitat la mine mama l-a rugat foarte mult să mă lase și pe mine acolo pentru că, spuneau că cine merge în partea asta o să fie mai bine, dar nu a fost așa pentru că toți care mergeau acolo au fost executați”. (A povestit Cristea Hajnalca)

Vaietele deznădăjduite și țipetele de durere ale miilor de oameni nevinovați, deportați și închiși în lagărele de concentrare naziste, plânsetele, blestemele și urletele lor se amestecau, toate, într-un singur și neîntrerupt vuiet al durerii și disperării, al revoltei și neputinței. Și totuși,

În acest unic și neîntrerupt vuiet, s-au auzit, de-a lungul întregii nopți fasciste, niște țipete distincte, sfâșietoare, de o intensitate gregară!” (Oliver Lustig – supraviețuitor)

- IV. Steaua galbenă trebuia purtată de populația evreiască. Caută semnificația istorică a acesteia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE CĂDEREA COMUNISMULUI Nr. ore 7(4 TC+3 CDS)

I. COMUNISMUL ÎN EUROPA DUPĂ 1945

Al Doilea Război Mondial a fost câștigat de o alianță între democrațiile occidentale și un stat comunist, Uniunea Sovietică. Acestea au colaborat într-o mare alianță, Națiunile Unite și au reușit să învingă Germania nazistă. Problemele dintre aliați, vizibile din timpul războiului, s-au accentuat în timpul discuțiilor privind regimurile politice din Europa de după război. Conducătorul URSS, I.V. Stalin a reușit să-și impună voința conform căreia, fiecare armată își impune în țările pe care le ocupă propriul sistem socio-politic. Armata Roșie ocupa la sfârșitul războiului o parte a Germaniei și statele din Europa de Est. Pe baza acestei ocupații militare URSS a impus în aceste state regimuri comuniste.

Preluare puterii de către comuniști s-a făcut după aceleași reguli și folosind aceleași mecanisme de sorginte sovietică: amenințarea Armatei Roșii, falsificarea alegerilor, controlul presei, manipularea populației și eliminarea adversarilor politici. Între 1945 și 1947 în Germania de Est, Cehoslovacia, Ungaria, Polonia, Bulgaria și România sunt impuse regimuri de **democrație populară**, o denumire prin care se prezentau regimurile politice comuniste, totalitare și fără caracteristici democratice. Cu sprijinul sovietic dar fără să accepte ocupația Armatei Roșii, s-au instaurat regimuri comuniste și în Yugoslavia și Albania. Acestea au avut o evoluție paralelă cu statele din **blocul sovietic** și relații dificile cu URSS în toată existența lor comunistă.

Regimurile comuniste din blocul sovietic au fost copii ale sistemului din URSS și au promovat aceleași **practici politice staliniste** : crearea partidului unic, organizarea unui aparat represiv al statului bazat pe poliția politică, desființarea proprietății private prin naționalizări și colectivizarea pământurilor, eliminarea adversarilor politici și cultul personalității conducătorilor. În prima parte a existenței lor, statele comuniste au fost subordonate total intereselor Uniunii Sovietice. Pentru a le controla și mai eficient, liderii sovietici au creat **Consiliul de Ajutor Economic Reciproc(CAER)**, în 1949 și alianța politico-militară **Tratatul de la Varșovia**, în 1945. Acestea erau organizații care urmăreau o integrare economică și militară a țărilor comuniste europene, cu excepția Yugoslaviei și Albaniei. Venit la putere după moartea lui Stalin, Nikita Hrușciiov, a renunțat și condamnat crimele staliniste, fără a slăbi controlul asupra statelor satelit. După 1964 noul conducător sovietic, Leonid Brejnev, a reintrodus controlul ideologic și a emis așa numita *Doctrina Brejnev-a suveranității limitate*(1968), conform căreia Armata Roșie poate interveni pentru a menține *unitatea lumii comuniste*.

Pe plan economic, **economia centralizată** și bazată pe planificare a fost modelul adoptat de statele comuniste, spre deosebire de economia de piață, bazată pe cerere și oferta, specifică statelor cu democrații liberale. Până la mijlocul anilor 60 economiile comuniste au cunoscut unele progrese bazate în special pe industria grea. Anii 1970 au adus semnele crizei care a devenit acută în anii 1980. Încercările de reformă ale noului secretar general sovietic,

UNIUNEA EUROPEANĂ

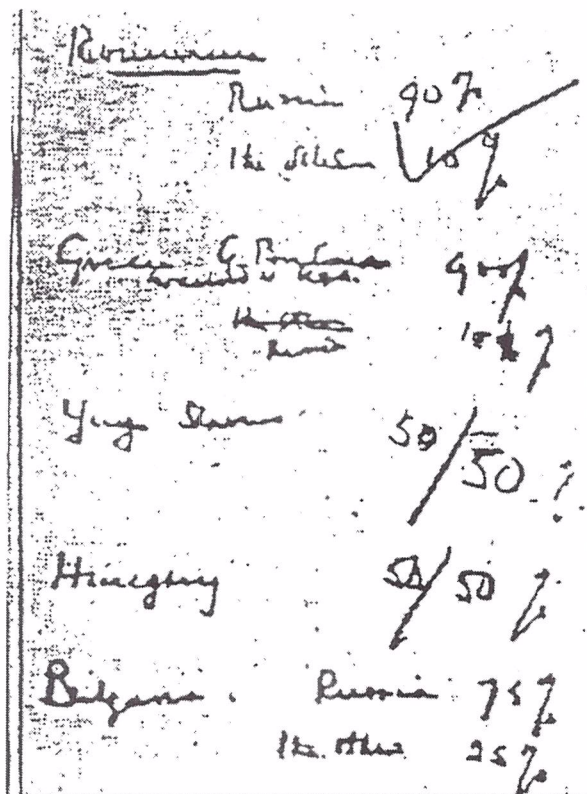
Instrumente Structurale
2014-2020

Mihail Gorbaciov, numite perestroika (reformare economică) și glasnost (deschidere, transparență), nu au mai putut salva comunismul.

Poliția politică și prezența Armatei Roșii nu au fost suficiente să stopeze lupta pentru libertate a populației din statele comuniste. **Rezistența anticomunistă** a fost prezentă sub diferite forme, de la disidența intelectualilor și mișcări muncitorești până la adevărate revoluții anticomuniste. Cele mai importante au fost: revolta muncitorească din RDG din 1953, revoluția anticomunistă din Ungaria din 1956, *Primăvara de la Praga* din 1968, grevele sindicatului *Solidaritatea* din Polonia din 1980, revolta muncitorilor de la Brașov din 1987. Nemulțumirile populației s-au amplificat și în 1989 s-a produs o revoltă generală împotriva regimurilor comuniste. Prin diverse instrumente, revoluție, mari mișcări de stradă, alegeri libere, regimurile comuniste din Europa de Est au fost înlocuite cu regimuri democratice.

Aplicații:

- I. Expansiunea comunismului în Europa a o fost permisă și de liderii occidentali. În fotografie avem acordul asupra sferelor de influență dintre Stalin și Churchill din 1944.
 - a). Caută în mod independent informații despre acest eveniment.
 - b). Ce influență a avut asupra evoluției istorice României după 1945?
 - c). Caută motivele care au determinat Anglia și SUA să accepte condițiile URSS.

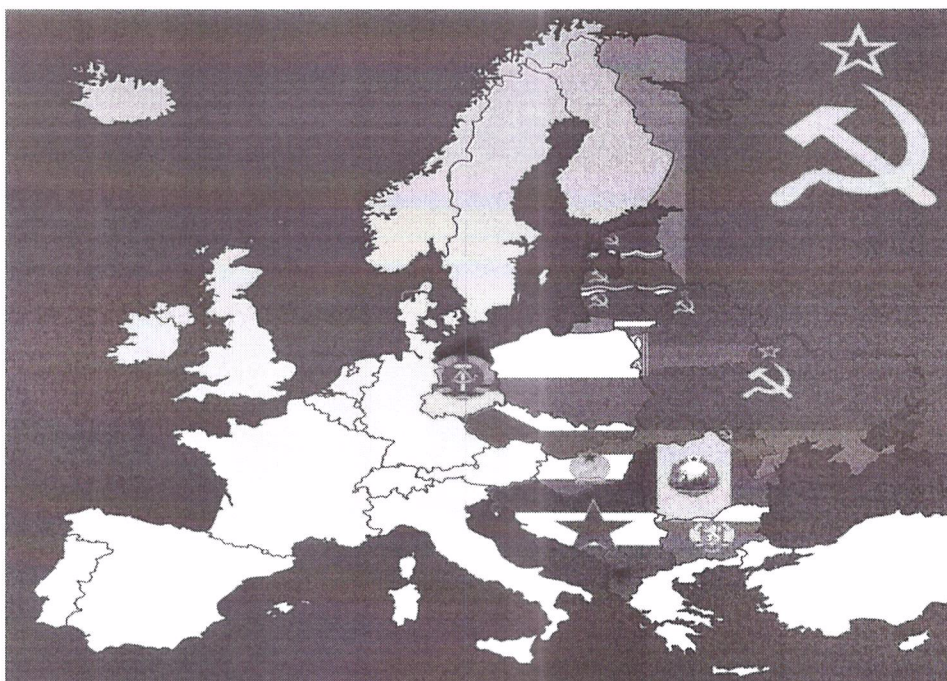

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- II. Harta de mai jos reprezintă situația statelor din blocul sovietic după împărțirea Europei.
- Țările foste sovietice sunt marcate cu simbolul comunismului, secera și ciocanul și cu steaua sovietică. Identifică aceste state prin activitate proprie.
 - Statele comunizate de armata sovietică sunt marcate cu simboluri naționale. Identifică aceste state.
 - Informează-te și realizează o prezentare a fiecăruia dintre aceste state după 1989.
 - Dă exemple de state extraeuropene în care s-au instaurat regimuri comuniste. A avut US vreo influență?

- III. Cultul personalității conducătorului este o caracteristică a regimurilor comuniste. Imaginile prezintă ipostaze din artele plastice ale acestei practici.
- Găsește exemple din alte domenii prin care s-a manifestat acest cult al personalității.
 - Primele două imagini prezintă conducători ca pe niște mari iubitori de copii. Cine sunt conducătorii?
 - De ce este nevoie de prezența copiilor pentru legitima puterea unor dictatori?
 - Ai văzut în jurul tău lideri politici care au împrumutat astfel de practici? Mai sunt ele eficiente într-o democrație?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- e). Informează- asupra adevăratelor personalități ale celor doi conducători.
- f) A treia imagine este tot o manifestare a cultului personalității, folosită de aparatul de propagandă pentru a arăta înflorirea societății comuniste. În echipe de cca 4 persoane realizați un portofoliu cu tema *Mărturii din Epoca de Aur* în care să colectați informații din surse artistice, istoriografice și interviuri cu cei care au cunoscut perioada în mod nemijlocit.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

II. RELAȚIILE INTERNAȚIONALE POSTBELICE. RĂZBOIUL RECE

În 1946, într-un discursul ținut la Universitatea Fulton din SUA, Wiston Churchill evidențiază ruptura dintre foștii aliați: *De la Szczecin, de lângă Baltica și până la Trieste, la Adriatică, o cortină de fier a căzut peste Europa*. După semnarea Tratatului de Pace de la Paris, din 1947, divizarea lumii și a Europei a devenit o realitate vizibilă tuturor. Începea o nouă eră a relațiilor internaționale cunoscută drept **Războiul Rece**. Acesta a fost o confruntare între cele două blocuri politico-militare create sub controlul celor două superputeri: SUA și URSS. Această confruntare s-a purtat pe plan ideologic și printr-o cursă a înarmărilor, în special al înarmării nucleare. Nu au existat confruntări militare directe între cele două părți, de aceea s-a folosit denumirea de *război rece*.

SUA a preluat poziția de apărător al lumii libere, democratice în perioada postbelică, mai ales că era singura putere care în 1947 deținea avantajul deținerii bombei atomice. Președintele american a elaborat **Doctrina Truman** (după numele său) prin care se urmărea *îndiguirea (containment)* comunismului. Aceasta s-a realizat pe două căi: prin intervenție militară, cum a fost în Coreea, și prin sprijinul financiar masiv acordat statelor europene pentru reconstrucție, prin **Planul Marshall**. Forțate de sovietici, statele din Europa de Est, au refuzat acest ajutor. În 1949 Statele Unite au creat o alianță militară a statelor democratice numită **Organizația Tratatului Atlanticului de Nord – NATO**.

Europa comunistă se afla sub controlul Uniunii Sovietice care din 1949 devine putere nucleară. După semnarea mai multor tratate de *alianță*, în 1955 URSS a impus crearea alianței politico-militare **Tratatul de la Varșovia** în care intrau toate statele comuniste din Europa, cu excepția Yugoslaviei (Albania se retrage în 1968).

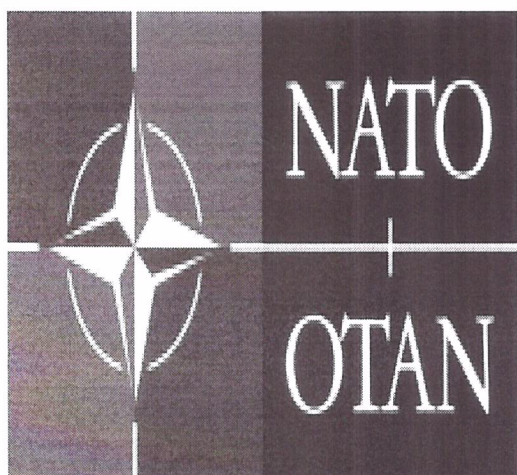
Confruntarea dintre cele două superputeri s-a purtat pe plan ideologic, politic și strategic, dar nu militar. A existat în permanență pericolul transformării războiului rece într-un război cald, mai ales în timpul crizelor majore: războiul din Coreea (1950-1953), războiul din Vietnam (1963-1975), războaiele arabo-israeliene (1948, 1956, 1967, 1973) și criza rachetelor din Cuba din 1962. În deceniul al IX-lea, SUA a dezvoltat Sistemul Strategic de Apărare Antirachetă-SDI, cunoscut ca **Războiul Stelelor**, care anihila capacitatea nucleară a adversarei. Economia comunistă nu a putut să finanțeze o astfel de investiție uriașă ceea ce a însemnat înfrângerea URSS. În 1991 Pactul de la Varșovia s-a autodizolvat.

Desfășurarea Războiului Rece nu a fost o perioadă de crize permanente. Au existat și episoade de destindere, în care cele două superputeri au ajuns să dialogheze și să găsească soluții pacifiste. Politica de destindere promovată de Hrușciov a permis reluarea relațiilor economice, culturale și politice între statele din blocul comunist și cele democratice, din *lumea liberă*. În 1945 a fost creată **Organizația Națiunilor Unite**, în cadrul căreia au fost facilitate dialogul și colaborarea cu scopul promovării păcii și promovării valorilor și intereselor generale ale umanității. SUA și URSS au semnat acorduri de limitare a armelor strategice: SALT I și SALT II. În 1975 s-a desfășurat la Helsinki, **Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa-CSCE** care a adoptat *Actul Final*, prin care statele europene își recunoșteau frontierele și se obligau, inclusiv statele comuniste, să respecte drepturile omului și ale minorităților.

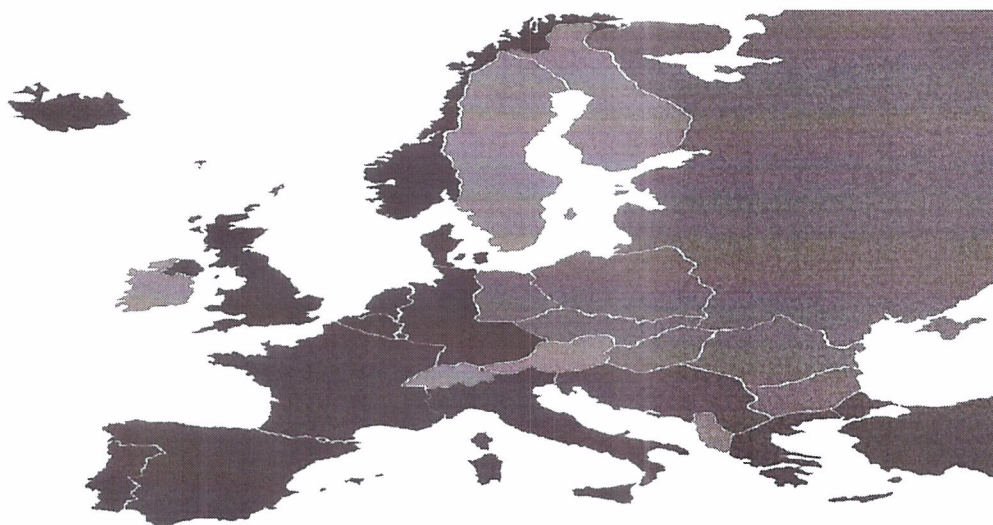

Aplicații:

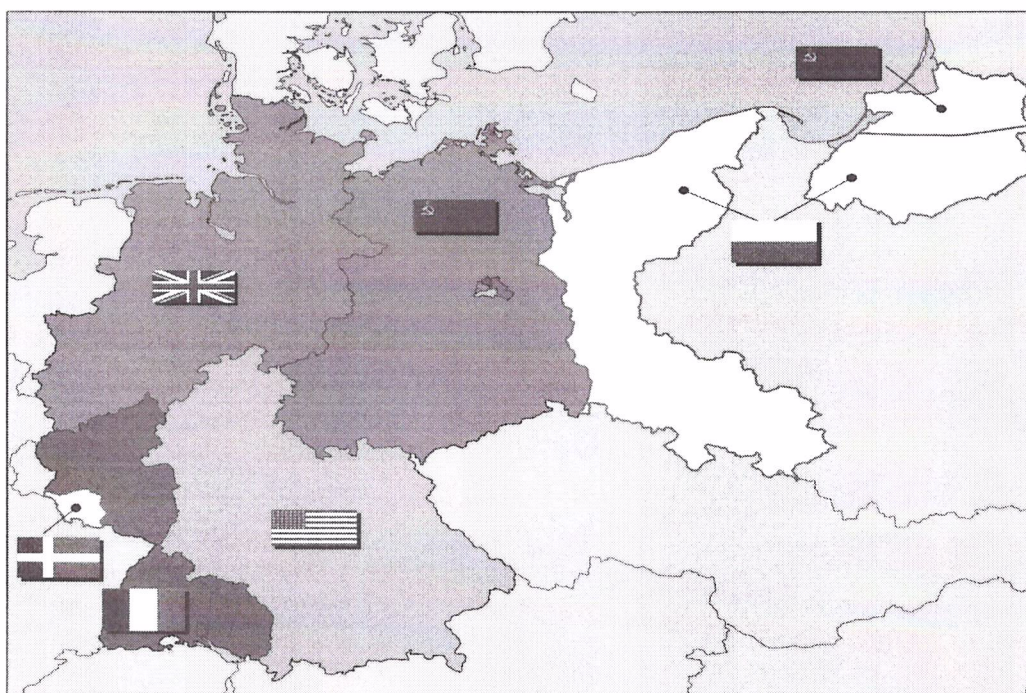
- I. Imaginile reprezintă stemele celor două alianțe militare. Care sunt simbolurile pe care le cuprind și ce simbolizează ele?

- II. Identifică pe hartă care sunt statele europene componente ale celor două alianțe și în ce an au aderat la alianță.
- III. Care sunt statele neutre. Cercetează și află motivele neutralității lor.

- IV. Conferința de la Potsdam din 1945 a fost dedicată, în mare parte, împărțirii teritoriilor Germaniei învinse.
- Identificați modul de împărțire a teritoriilor.
 - Care sunt statele care au realizat ocupația?
 - Care sunt statele care au anexat teritorii din Germania? Informează-te care sunt teritoriile pierdute de Germania.
 - Regimul de ocupație a fost stabilit și pentru capitala țării, Berlin. Cum a evoluat Berlinul sub ocupație?

- V. Simbolurile Europei divizate au fost sintagma *cortina de fier* și realitatea Zidului Berlinului.
- Explică ce a semnatificat *cortina de fier*.
 - Fotografiile sunt realizate în momentul ridicării și prăbușirii Zidului Berlinului în aproximativ același loc: Poarta Brandenburg. Prin informații din mai multe surse, realizează o prezentare rolului și istoricului acestui simbol al totalitarismului comunist.
 - Cunoști atitudini asemănătoare din zilele noastre care au copiat modelul Zidului Berlinului?
 - Formația britanică, Pink Floyd, a realizat un cântec, *The Wall*, care se inspiră din această realitate istorică. Comentează versurile acestui cântec în legătură cu divizarea politică și izolarea individului.

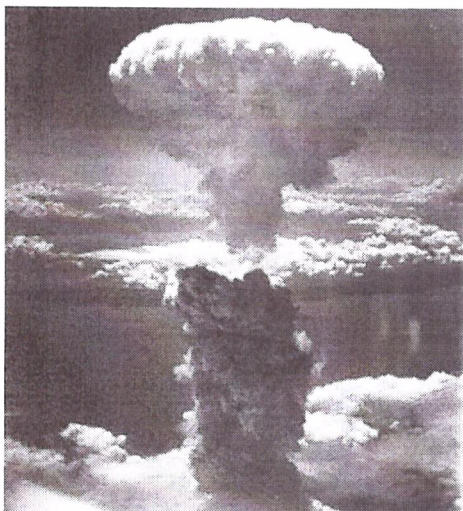
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- VI. Războiul Rece a fost parte a ceea ce s-a numit Era atomică. Realizați o dezbatere despre avantajele și pericolele energiei nucleare. În imagini sunt redată ciuperca atomică a bombeii de la Nagasaki și centrala nucleară de la Cernavodă.

III. ANUL 1989

În anii 1980 statele comuniste vor cunoaște o profundă criză economică, morală și ideologică. Economiile planificate ajunseseră la colaps: peste 150 de miliarde de dolari datorii, lipsa tehnologiei și înfometarea populației. Sistemul comunist nu mai avea resurse să păstreze încrederea oamenilor care nu mai acceptă sistemul represiv. În statele comuniste se accentuează mișcările protestatere. În Uniunea Sovietică, Gorbaciov inițiază începând cu 1986 un program de reforme menit să salveze sistemul comunist: *perestroika* și *glasnost*. Aceste reforme în loc să găsească soluții salvatoare vor grăbi prăbușirea comunismului.

Spațiul comunist european în 1989 a fost martorul acutizării luptei pentru îndepărtarea comunismului și revenirea la valorile democratice: pluralism politic, alegeri libere, respectarea drepturilor cetățenești. În plus se adaugă dorința de suveranitate națională, ceea ce însemna diminuarea sau chiar eliminarea controlului sovietic. Lupta pentru democratizare a îmbrăcat forme diferite în statele comuniste din Europa de Est.

În Ungaria reformiștii comuniști au permis apariția partidelor democratice și au organizat **alegeri libere**. Polonia s-a constituit în avangarda luptei anticomuniste. Încă din 1980 sindicatul **Solidaritatea**, condus de Lech Walesa, având sprijinul masiv al Bisericii Catolice, a măcinat în permanență regimul totalitar. În vara anului 1989 au avut loc negocieri și, sub presiunea populației, comuniștii au organizat alegeri libere câștigate de reprezentanții Solidarității. În Cehoslovacia, intelectualul **Vaclav Havel**, vechi disident anticomunist, a constituit Forumul Civic care lupta pentru pluralism politic. În urma unei greve generale comuniștii cedează puterea în mod pașnic, ceea ce s-a numit **revoluție de catifea**. În RDG marile manifestații de stradă și migrația masivă spre Germania de Vest, prin Austria și Ungaria, au provocat demisia guvernului. Peste două zile, pe 9 noiembrie, **Zidul Berlinului** a fost dărâmat de populație și regimul comunist a fost înlăturat. În Bulgaria liderii comuniști au fost obligați de populație și de conjunctura externă să demisioneze în favoarea unor reformatori.

În România Nicolae Ceaușescu a respins aplicarea oricărei reforme care să ducă la destinderea regimului comunist. Dimpotrivă, măsurile represive au fost sporite. Populația era marcată de o gravă criză alimentară, de restricții energetice și încălcarea celor mai elementare drepturi. Revoluția a izbucnit la **Timișoara** pe 16 decembrie și s-a răspândit în toate marile orașe. Apogeul a fost atins în București în **21-22 decembrie** ducând la înlăturarea regimului Ceaușescu. Spre deosebire de celelalte state comuniste, revoluția din România a fost una deosebit de sângeroasă. Datele oficiale au înregistrat 1116 morți și peste 4.000 de răniți. Puterea a fost preluată de comuniștii reformatori care au constituit Frontul Salvării Naționale.

Prăbușirea regimului comunist din România a încheiat procesul de cădere a regimurilor comuniste din Europa. Continentul european s-a eliberat de totalitarism după 45 de ani. Ideologia comunistă continua să reziste în afara Europei în China, Coreea de Nord sau Cuba.

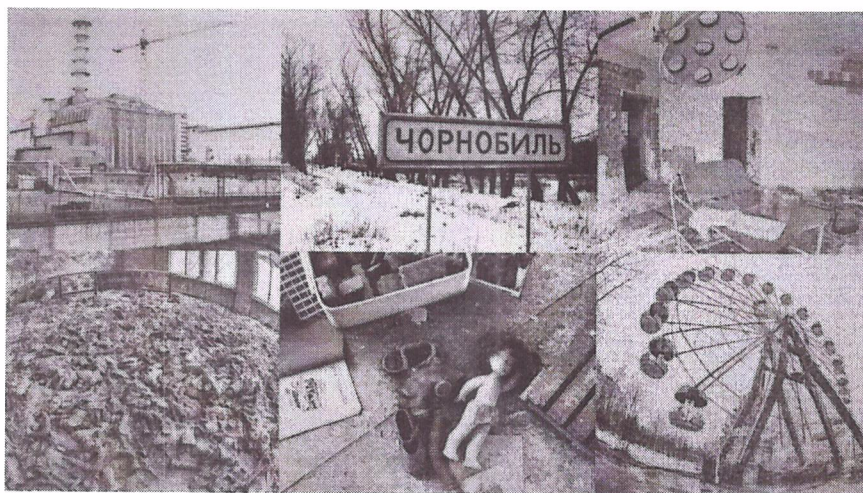
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Aplicații:

- I. În memoriile sale Mihail Gorbaciov susține că accidentul nuclear de la Cernobîl a fost un element important în procesul căderii comunismului și Uniunii Sovietice.
- Informează-te despre acest accident. Ce îți amintesc membrii familiei tale despre acele zile?
 - Cum puteți argumenta această afirmație făcută de Gorbaciov?
 - Cu ajutorul cunoștințelor obținute din lecțiile de fizică și din alte surse află cum funcționează o centrală nuclear-electrică.

- II. Realizați o cercetare a istoriei recente, printr-un proiect colectiv despre revoluția din decembrie 1989 care să cuprindă mărturiile ale celor care au trăit în acea perioadă, a unor participanți în mod direct la evenimente și un colaj de imagini.
- III. În România disidența anticomunistă a fost mai puțin vizibilă față de alte state comuniste. O modalitate de a sfida politica oficială era circulația anecdotelor:
- La un spectacol studentesc se stingea lumina. „Cine a stins lumina?”, iar răspunsul era: „Este stinsă din tablou.” În momentul când se aprindea lumina. Mâna actorului era îndreptată spre tabloul cu Nicolae Ceaușescu, agățat parcă dintotdeauna pe scena Casei studenților.*
- (Liviu Antonesei, *Cenzura noastră cea de toate zilele*)
- Ce aspect al vieții cotidiene evocă textul?
 - Caută alte anecdote care criticau lipsurile societății comuniste.
 - Cum comentezi atitudinea românilor de *a face haz de necaz*?
- IV. Realizează câte o fișă biografică a celor trei mari disidenți anticomuniști din imaginile de mai jos: Doina Cornea, Vaclav Havel și Lech Walesa.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

IV. EVOLUȚIA FOSTELOR STATE COMUNISTE DUPĂ 1990

Prăbușirea regimurilor comuniste în Europa de Est a permis restaurarea democrației liberale în aceste societăți. La baza regimurilor democratice din sec. al XX-lea se află legile fundamentale, constituțiile, în care sunt consacrate principiile de organizare a statelor. Principiile caracteristice ale democrației, incluse în constituții, sunt:

- **Suveranitatea națiunii** – conform acestui principiu, națiunea este singura sursă a puterii politice. Națiunea își exercită suveranitatea prin reprezentanți aleși prin vot universal, fapt din care rezultă principiul complementar al **reprezentativității**
- **Separția exercitării puterilor statului** – de regulă în legislativă, executivă și judecătorească.
- **Sistem pluripartidist** – esențial pentru aplicarea principiului reprezentativității.
- **Egalitatea în fața legii**
- **Garantarea drepturilor și libertăților cetățenești.**
- **Consolidarea societății civile**

Principiile enunțate trebuie garantate prin legea fundamentală și transpuse în **practici politice democratice**:

- **Alegerile libere**, prin care cetățenii își manifestă opțiunile și interesele pentru aplicarea principiului suveranității
- **Competiția electorală**, partidele politice sunt cadrul instituțional în care se structurează și se organizează *opinia publică, voința politică a cetățenilor*
- **Funcționarea statului de drept**, care acceptă principiile democratice și faptul că la baza funcționării statului trebuie să stea legea.
- **Garantarea aplicării drepturilor și libertăților fundamentale**, un rol esențial avându-l libertatea de exprimare, în special prin societatea civilă și prin mass-media, văzute drept *cea de-a patra putere în stat.*

Pe aceste valori fundamentale s-au construit regimurile politice în fostele state comuniste. Marile provocări ale noilor conducători au fost: reconstruirea instituțiilor democratice, restructurarea economiei planificate și implementarea mecanismelor economiei de piață concurențiale, rezolvarea problemelor șomajului apărut ca urmare a restructurării economice, integrarea în mecanismele euro-atlantice. Nu toate statele au reușit să realizeze rapid și eficient reformele necesare. Germania și-a refăcut unitatea în 1990 și sistemul democrației liberale a fost generalizat. Ungaria, Cehia, Slovacia și Polonia au adoptat rapid reformele și s-au integrat în sistemul occidental. În România și Bulgaria reformele au fost întârziate de foștii comuniști care au preluat puterea și au fost însoțite de fenomene ample de corupție. Întârzierea reformelor și corupția au produs mari nemulțumiri sociale, sărăcirea populației și nostalgia față de egalitarismul epocii comuniste.

Ieșirea din internaționalismul comunist și prăbușirea Uniunii Sovietice în 1991, au produs o creștere a naționalismului și separatismului. Fostele republici sovietice și-au obținut independența: Moldova, Ucraina, Lituania, Letonia, Estonia, Georgia ș.a. Cehoslovacia s-a separat pașnic în Cehia și Slovacia. În Iugoslavia independența statelor componente, Croația, Slovenia, Muntenegru, Bosnia-Herțegovina, Serbia s-a făcut în cele mai multe cazuri prin războaie sângeroase.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

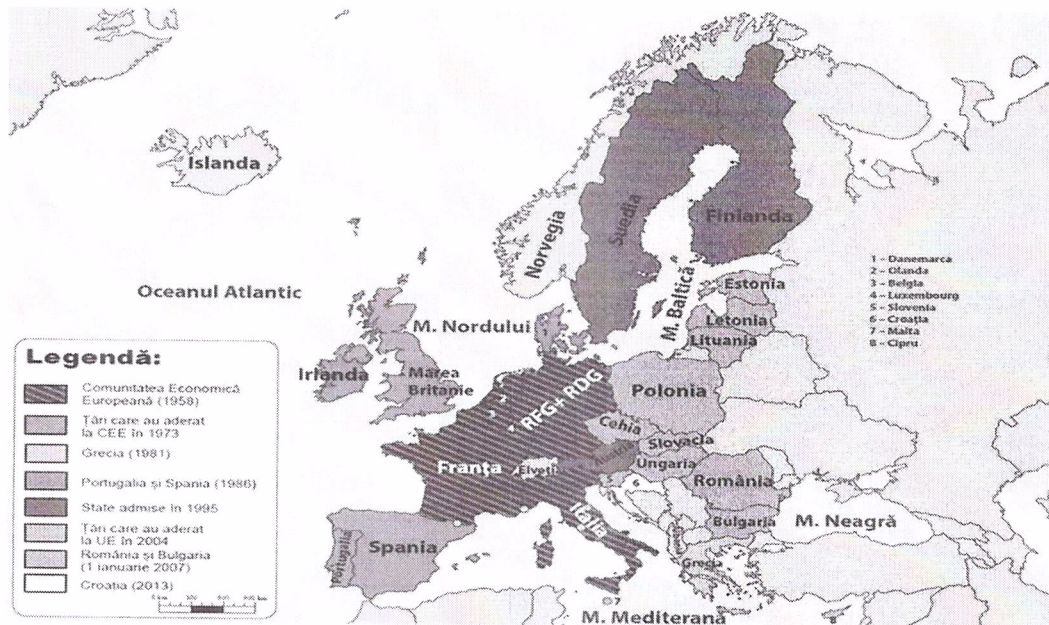
În anii 2000 statele din fostul spațiu comunist au finalizat procesul de integrare în Uniunea Europeană și de aderare la NATO. Această s-a realizat după îndeplinirea criteriilor politice și economice ceea ce a însemnat și încheierea tranziției la democrație.

Aplicații:

I. Introduceți pe cele două coloane caracteristicile regimurilor politice democratice în antiteză cu cele ale regimurilor comuniste:

DEMOCRAȚIE	COMUNISM

II. Identifică pe hartă statele care compun Uniunea Europeană. În ce an a aderat fiecare dintre ele?

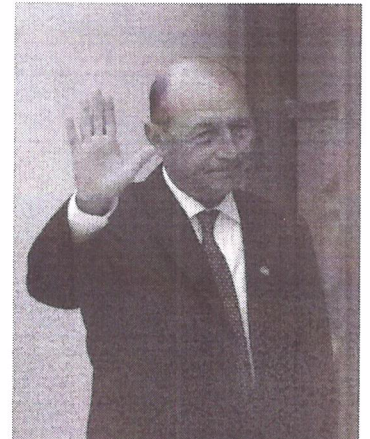
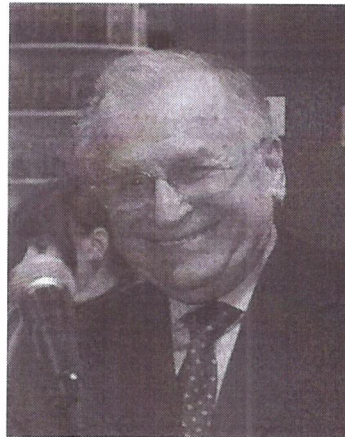
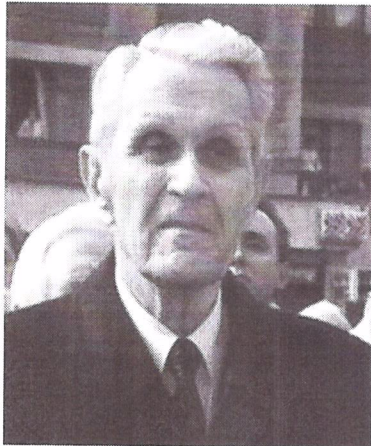
- III. România a aderat la Uniunea Europeană în 2007. În ce fel crezi că îți influențează existența această apartenență? Evidențiază aspectele pozitive și pe cele negative.
- IV. Realizează un scurt eseu în care să susții afirmația: *Societatea civilă este motorul schimbărilor și paznicul statului de drept.*
- V. Evoluția României postdecembriste a fost influențată de activitatea unor lideri politici. Informează-te asupra rolului pozitiv/negativ pe care l-au avut următoarele personalități politice în istoria recentă a României: Corneliu Coposu, Ion Iliescu și Traian Băsescu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

VI. Anul 1991 a fost marcat de destrămarea Uniunii Sovietice. Urmărește pe hartă care sunt republicile care și-au proclamat independența. Care au fost motivele care au determinat această dorință de secesiune?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

UNITATE DE ÎNVĂȚARE
GLOBALIZAREA
Nr. de ore:5(3 TC+2CDȘ)

I. EPOCA ISTORIEI RECENTE. FACTORII ȘI CONSECINȚELE GLOBALIZĂRII

Ultimii 25–30 de ani fac parte din ceea ce se numește **istoria recentă**, adică istoria a cărei desfășurare se suprapune, în mare parte, pe în timpul vieții noastre, la care suntem martori sau, dacă suntem implicați în vreun fel în evenimente, suntem actori ai istoriei. Pentru generația noastră istoria recentă se consideră că se scurge de la prăbușirea comunismului în anul 1989.

Am văzut că în această perioadă istorică a avut loc tranziția spre societatea democratică. În același timp procesul de democratizare s-a desfășurat implicit prin integrarea în lumea globală. Procesul istoric cel mai vizibil astăzi este **globalizarea**. Procesul globalizării se consideră că a început odată cu capacitatea oamenilor de a se deplasa mai des pe distanțe lungi, explorând noi teritorii și culturi. O primă etapă a constituit-o mondializarea comerțului care a avut loc odată cu Marile descoperiri geografice. Globalizarea este un proces superior de integrare la nivel mondial al economiei, culturii, modului de viață și se consideră că a fost posibilă în a doua jumătate a secolului al XX lea, odată cu apariția **societății informaționale, societatea cunoașterii**, în care informația a devenit cea mai importantă marfă.

Globalizarea înseamnă toate fluxurile și schimburile de informații, mărfuri, capitaluri care au loc la nivel mondial și care nu țin seama de granițele dintre state sau de barierele geografice. În lumea globală statele sunt interconectate. Un eveniment care are loc într-o țară produce efecte imediate în toată lumea. Aceste efecte pot fi pozitive sau negative. Spre exemplu de apariția unui nou procesor beneficiază relativ repede toată omenirea, la fel cum falimentul unei bănci americane are efecte în tot sistemul financiar mondial. Mărci precum Microsoft, Coca-Cola, Mc Donald's, HP, Toyota, Samsung, etc sunt cunoscute în toată lumea deoarece ele și-au extins activitatea dincolo de granițele statale. Ele sunt una dintre imaginile globalizării. Dezvoltarea tehnologiilor din ultimii ani: nanotehnologiile, internetul, telefonია mobilă, rețelele multimedia, televiziunea, sistemele de captare a imaginii (camere video, aparate foto), monitorizarea prin satelit (GPS) și viteza de evoluție sunt efecte ale globalizării. Omul trăiește azi într-un mediu înconjurător inteligent. Calculatoarele care asistă distribuția apei, a gazelor sau a consumului energetic, aparatele casnice, sistemele de siguranță și de protecție au transformat locuința într-o „casă electronică”. La locul de muncă există roboți, linii automate de asamblare, cartele și carduri de acces, bancomate, automate pentru cafea și sucuri. Timpul liber ni-l petrecem practicând jocuri on-line sau folosind internetul și televizorul ca sursă de informare sau de divertisment. Serviciile sunt și ele electronice: comerț, taxe și impozite, bilete de transport, de vacanță, acte, formulare, informații bancare sau bursiere – toate pot fi obținute de acasă, din fața unui calculator conectat la internet. A devenit esențial în zilele noastre ca fiecare om să știe să se integreze în acest mediu electronic, să știe să-l utilizeze și să-l stăpânească. Altfel, riscăm să rămânem în afara lumii globale.

Globalizarea a permis o răspândire bunăstării dar, este adevărat și faptul, că anumite societăți nu au putut profita de oportunitățile apărute și astfel au crescut decalajele între bogați și săraci. Acest fenomen este valabil atât pentru state cât și în interiorul societăților.

În plan decizional politic lumea postbelică a fost una bipolară, coordonată de cele două superputeri: SUA și URSS. Destrămarea imperiului sovietic în 1991 a lăsat SUA într-o poziție dominantă, singura superputere într-o lume unipolară. Evoluția actuală se îndreaptă tot mai mult spre existența mai multor poli de putere: SUA, Uniunea Europeană, China și Japonia. Este evident lumea globalizată este o lume **multipolară**.

Aplicații:

- I. Completează în cele două coloane, după exemplu dat, efecte pozitive și negative ale globalizării:

EFECTE POZITIVE	EFECTE NEGATIVE
Apariția unui nou procesor	Falimentul unei bănci americane

- II. Internetul este unul dintre instrumentele esențiale ale lumii globale.
- Realizează o schiță a apariției și evoluției Internetului.
 - Lumea globală este o lume interconectată. Cum comentezi reprezentarea acesteia din imaginea următoare?

- III. Mai jos avem o hartă simbolică a globalizării.
- Ce aspect al globalizării este ilustrat pe hartă?
 - Care sunt companiile multinaționale ale cărei produse le-ai folosit?
 - Informează-te individual care dintre aceste companii au unități de producție în România.
 - Menționează alte aspecte ale globalizării în plan cultural și politic.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- IV. Marshall McLuhan spunea încă din 1967 că lumea va deveni un **Sat Global** în care *timpul s-a sfârșit și spațiul a dispărut*. Ce tehnologii a făcut posibil ca această afirmație să devină adevăr istoric?

II. VIAȚA COTIDIANĂ ȘI NOILE TEHNOLOGII

În a doua jumătate a secolului al XX-lea, tehnologia depășește sfera producției industriale și pătrunde în casele și viețile oamenilor pe care le schimbă în mod radical. Drumul de la cercetarea științifică la aplicația tehnologică se scurtează și duce la apariția unor produse destinate societății de consum, a produselor folosite cotidian de oameni. Aparatele electronice și electrocasnice devin tot mai diversificate și mai performante și îmbunătățesc modul de viață cotidian. Comunicațiile sunt un al doilea domeniu care a modificat esențial modul de viață al oamenilor. Telefonul mobil, televizorul, aplicațiile GPS, internetul sunt câteva din beneficiile noilor tehnologii de care se bucură oamenii. Un alt aspect al vieții cotidiene, influențat masiv de noile tehnologii, este **divertismentul**.

Indiferent de domeniu, tot ceea ce îi face pe oameni să se simtă bine, să se detașeze de problemele de la serviciu, de munca monotonă din fabrică, de stresul zilnic aparține zonei culturii și divertismentului. Fiecare dintre noi găsește diverse mijloace de a se destinde. Ele fac parte din istoria vieții oamenilor și sunt o parte din ceea ce numim mentalitate. Divertismentul practicat într-o anumită epocă ne poate da informații despre relațiile dintre oameni, despre cât erau de sociabili, despre valorile apreciate, despre tehnologia și cultura epocii respective. De fapt, felul în care înțelegem să ne distrăm spune ceva despre noi: ne place să fim singuri sau

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Împreună cu prieteni sau necunoscuți, ne place să ne folosim mintea și spiritul sau să ne abandonăm unor plăceri care nu ne solicită intelectual, ne place tehnologia sau sportul.

Noile tehnologii au acaparat și zona timpului liber, de divertisment a oamenilor, în special a tinerilor. Petrecerea timpului liber este marcată de televizor, computer, călătoriile cu mijloace de transport rapide. **Jocurile pe calculator** sunt alături de rețele sociale consumatoarele principale ale timpului liber al generației tinere. Specialiștii consideră că jocurile on line vor ajunge în anii următori să eclipseze toate celelalte forme de divertisment. Dacă în anii anteriori erau predominante jocurile cu tematică sportivă, în ultima perioadă domină jocurile de strategie și de acțiune, și, în mod periculos, jocurile cu caracter violent. Un alt aspect care sperie psihologii și sociologii este **izolarea socială** pe care o presupune jocul pe calculator. Tinerii nu mai beneficiază de avantajele sociale și psihologice ale interacțiunii cu alți copii. Din punctul de vedere al sănătății, jocurile pe calculator elimină mișcarea și obosesc excesiv vederea, constatându-se că procentul populației care folosește ochelari sau lentile de contact a ajuns la 60%. Aspectele pozitive țin de **alfabetizarea digitală** atât de necesară în **societatea postindustrială**, în care cea mai mare parte a profesiilor presupun competențe digitale avansate.

Aplicații:

- I. Alege din lista de activități enumerate pe cel pe care le practici sau pe care le vizionezi:
Practic un sport, accesez rețele sociale, joc pe calculator, citesc o carte, merg într-un club de distracții, vizionez un film, mă plimb, particip la acțiuni de voluntariat sau alte activități sociale.
- II. Încearcă să calculezi cât timp ai alocat acestor activități în ultima săptămână.
- III. În imagine este o consolă Nintendo pentru televizor. Realizează un istoric al evoluției jocurilor pe calculator.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

III, DREPTURILE OMULUI ȘI ALE MINORITĂȚILOR

Drepturile omului ca **drepturi naturale**, cu care omul se naște, și **universale**, toți oamenii beneficiază de ele, au fost concepute pe care s-a fundamentat ideologia Iluminismului și care sunt fundamentale și-n societatea noastră. Primele documente care au reglementat și garantat exercitarea drepturilor omului au fost *Declarația de independență* (1776) a coloniilor engleze din America de Nord, *Constituția SUA* (1787) și *Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului* din Franța (1789). Ele au fost baza teoretică a *Declarației Universale a Drepturilor Omului*, adoptată în anul 1948 de Organizația Națiunilor Unite. Pornind de la *Declarația Universală*, Consiliul Europei a elaborat *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* (CEDO), deschisă spre semnare, începând din 1950, tuturor statelor. CEDO și protocoalele ei garantează o serie de drepturi:

- la viață, libertate și la siguranță;
- la un proces echitabil în cauzele civile sau penale;
- de a vota și a participa la alegeri;
- la libertatea de gândire, de conștiință și de religie;
- la libertatea de exprimare (incluzând libertatea media);
- de a poseda bunuri și de a le folosi;
- de întrunire și asociere;

Ea interzice:

- tortura și pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante;
- pedeapsa cu moartea;
- sclavia și munca forțată;
- discriminarea în exercitarea drepturilor și a libertăților garantate de Convenție;
- expulzarea cetățenilor unei țări și refuzul de a-i lăsa să revină;
- expulzarea selectivă a străinilor.

Declarația Universală nu a avut valoarea unui tratat și nu toate statele membre ONU au respectat-o. În 1975 statele europene au semnat un act obligatoriu pentru statele semnatare, *Actul Final de la Helsinki*, prin care se obligau să respecte drepturile omului și ale minorităților. Actul a fost semnat și de statele comuniste și a impulsionează lupta disidenței politice pentru respectarea drepturilor omului.

Nu toate statele au asigurat punerea în practică a *Declarației Universale* a drepturilor omului. Deși constituțiile statelor comuniste cuprindeau aceste drepturi, nu garantau aplicarea lor, lăsând statului dreptul de ale îngădi sau suprima. Alte state, cu regimuri militare sau islamice nici nu prevăd aceste drepturi. Chiar și în SUA, patria democrației, există în continuare state componente, în care dreptul la viață este încălcat persoanelor condamnate la moarte.

Constituția democratică a României, adoptată în 1991 și completată în 2003, cuprinde toate aceste drepturi și libertăți cetățenești. Toate aceste drepturi, consemnate în documente internaționale la care România a aderat de-a lungul timpului, sunt și ale tale. Se întâmplă adesea ca oamenii să nu se respecte între ei, să dorească, prin atitudini autoritare, să-i controleze pe ceilalți, să acționeze fără să țină seama de libertatea și de drepturile celorlalți. De asemenea, instituțiile statului consideră uneori că interesul statului este mai important decât

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

libertatea personală și produc abuzuri și încălcări ale CEDO. Dreptul de proprietate, libertatea de exprimare, dreptul la informație, egalitatea de șanse sunt printre cele mai frecvente astfel de situații. Fie că sunt încălcate de stat, fie de persoane particulare, respectarea drepturilor și libertăților noastre poate fi cerută în justiție.

Aplicații:

- I. Analizează interacțiunea ta cu diverse autorități: statale, locale, școlare, etc și identifică modalități prin care ți-au fost limitate sau încălcate drepturile.
- II. În ce fel au influențat atrocitățile din Al Doilea Război Mondial adoptarea *Declarației Universale a Drepturilor Omului*?
- III. În 1963 luptătorul pentru drepturi egale pentru populația afro-americană, M.L. King, susținea un discurs care a rămas model până în zilele noastre.

Am un vis ca într-o zi această națiune să se ridice și să trăiască adevăratul sens al crezului său: „Noi considerăm aceste adevăruri ca fiind de la sine înțeles că toți oamenii sunt creați egali”.

Am un vis că cei patru copii ai mei vor trăi într-o zi într-o națiune în care nu vor fi judecați după culoarea pielii lor, ci după conținutul caracterului lor. Am un vis azi!

Am un vis că într-o zi fiecare vale va fi ridicată, fiecare deal și munte va fi scăzut, locurile aspre vor fi făcute simple, și locurile strâmbe vor fi îndreptate, iar gloria Domnului va fi dezvăluită.

Aceasta este speranța noastră. Aceasta este credința cu care mă voi întoarce în sud. Cu această credință vom putea scoate din muntele disperării o piatră de speranță. Cu această credință vom putea transforma discordiile zgârcite ale națiunii noastre într-o frumoasă simfonie a frăției. Cu această credință vom putea lucra împreună, să ne rugăm împreună, să luptăm împreună, să mergem la închisoare împreună, să ridicăm libertatea împreună, știind că vom fi liberi într-o zi.

Martin Luther King-*Am un vis*

- a). Care este esența visului lui King?
- b). Unde ai mai întâlnit crezul american pe care îl citează oratorul?
- c). Ai întâlnit în viața ta manifestări de discriminare rasiste, religioase sau sexuale?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

BIBLIOGRAFIA SPECIFICĂ MODULULUI

Berstein, Serge și Milza, Pierre, *Istoria Europei*, Institutul European, 1998, vol. I, II, III

Braudel, Fernand, *Gramatica civilizațiilor*, Edit. Meridiane, București, 1994.

Drâmba, Ovidiu, *Istoria culturii și civilizației*, E.Ș.E., București, 1985-1987, vol.I și II.

Manuale pentru clasa a VI a și a VII a pentru învățământul de zi, aprobate de MEN

Stamatescu, Mihai, *Ghidul profesorului*, Proiect PHARE, Programul ADȘ, MEC, 2006

Kaja Sorg, Kadri Vanem(coord), *Reunificarea Europei*, Grupul PPE

www.ro.wikipedia.org